

**TURUN
YLIOPISTO**

Matemaattis-luonnontieteellinen
tiedekunta

Espoon henkilöviitteiset muistonimet

Maantieteellinen lähestymistapa muistonimien tutkimiseen

Venla Mäkipää

Maantiede
LuK-tutkielma
Laajuus: 6 op

19.5.2025

Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Pääaine: Maantiede

Tekijä: Venla Mäkipää

Otsikko: Espoon henkilöviitteiset muistonimet – maantieteellinen lähestymistapa muistonimien tutkimiseen

Ohjaaja: Päivi Oinas

Sivumäärä: 35 sivua + liitteet 5 sivua

Päivämäärä: 19.5.2025

Muistonimet ovat paikannimiä, jotka on annettu tietyn henkilön, tapahtuman, yrityksen tai muun seikan muistoksi. Tämän kandidaatintutkielman tavoitteena on selvittää, millaisia Espoon henkilöön viittaavat muistonimet ovat: millaisten henkilöiden mukaan ne on annettu, millaisille paikoille niitä on annettu ja miten ne jakautuvat alueellisesti Espoon sisällä. Muistonimiä on tutkittu jonkin verran, mutta vastaavia tutkimuksia tietyn alueen muistonimien ominaisuuksista ei ole kovin paljoa, Suomesta joitakin opinnäytteitä suomen ja ruotsin kielten opiskelijoilta. Tässä tutkimuksessa pyrin lisäämään olemassa olevaan tutkimukseen maantieteellistä näkökulmaa.

Maantieteessä paikannimien tutkimus on ollut melko marginaalinen tutkimusala, mutta 2000-luvulla kriittinen toponymia on tuonut maantieteelliseen paikannimien tutkimukseen uuden näkökulman, jossa keskitytään yhteiskunnallisiin valtarakenteisiin paikannimeämisprosessien taustalla. Kaupunkien nimistölle tyypillisiä ovat laajan yhteisön tarpeisiin suunnitellut nimet, joihin myös muistonimet lukeutuvat. Muistonimien suunnittelussa pyritään noudattamaan yhteisiä periaatteita, jotta nimet kestäisivät aikaa. Muistonimeäminen on kuitenkin poliittista toimintaa, joten on olemassa riski, että suhtautuminen muistonimiin muuttuu ajassa yhteiskunnallisen ilmapiirin vaihtuessa. Muistonimet luovat yhteistä historiaa tavalla, jota ei yleensä havaita helposti.

Aineistona on Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen nimorekisteri, joka on luovutettu käyttöön 22.1.2025. Aineisto sisältää rekisterissä muistonimiksi luokitellut nimet, ja yksittäisiä perustietoja niistä. Käsittelin aineistoa poistamalla nimet, jotka eivät soveltuneet tutkimustarkoituksiini ja lisäämällä tarvitsemiani lisätietoja. Menetelminä hyödynnän kuvailevan tilastotieteen menetelmiä, erityisesti frekvenssitaulukoita ja niihin perustuvia kuvaajia, sekä ristiintaulukointia ja kartografista havainnollistamista.

Tutkimustulokset osoittavat, että Espoossa muistonimiä on annettu enemmän miesten muistoksi kuin naisten, ja yleisimpiä nimensaaajien toimialoja muistonimissä ovat paikallisesti tunnetut henkilöt, kulttuuri ja taide sekä politiikka ja julkinen valta. Enemmistö muistonimetyistä paikoista on annettu pääsääntöisesti nimetyn kohteen lähellä toimineen henkilön muistoksi. Muistonimiä annetaan erityisesti kulkuväylille, ja muistonimettyjen paikkojen määrä vaihteli voimakkaasti alueellisesti. Eniten muistonimiä Espoon suuralueista on Leppävaarassa, kun taas Pohjois-Espoossa ja Matinkylässä niitä on vähemmän.

Tutkimus paljastaa, että muistonimien taustalla on vaihteleva joukko erilaisia henkilöitä, mutta on mahdollista, että Espoossa on haluttu nostaa paikallista historiaa ihmisten tietoisuuteen nimeämällä paikkoja paikallisesti tunnettujen henkilöiden mukaan. Espoon läheisyys Helsingin kanssa vaikuttaa todennäköisesti siihen, että moni paikka on nimetty Espoossa asuneen, mutta muualla toimineen henkilön muistoksi. Muistonimien esiintymisen alueellinen vaihtelu voi johtua eroista kaupunkirakenteesta ja historiallisesta kehityksestä Espoon sisällä. Tutkimus tarjoaa yleisnäkemyksen Espoon muistonimistöstä, mutta ei virheetöntä ja kokonaista kuvaa. Laajemmalla jatkotutkimuksella voitaisiin saada tarkempaa tietoa ja soveltaa kriittistä otetta tehokkaammin.

Avainsanat: muistonimet, kriittinen toponymia, Espoo, henkilönnimet

Sisällysluettelo

1	Johdanto	5
2	Erilaiset paikannimet ja niiden tutkimus	7
2.1	Paikannimien tutkimus ja kriittinen toponymia	7
2.2	Kaupunkinimistön ominaispiirteitä	9
2.3	Muistonimet	10
2.3.1	Muistonimen määrittely ja muistonimeämiseen liittyvät ohjeet	10
2.3.2	Muistonimet symboleina ja vallankäytön välineinä	12
2.3.3	Muistonimien rooli paikan luojina	14
3	Aineisto ja menetelmät	16
3.1	Aineisto	16
3.2	Analyysimenetelmät	17
4	Tulokset	18
4.1	Muistonimien saajat	18
4.2	Muistonimet alueellisesti	24
5	Keskustelu	28
5.1	Keskustelu tärkeimmistä tuloksista	28
5.2	Mahdolliset epätarkkuudet ja jatkotutkimuksen mahdollisuudet	30
	Kiitokset	32
	Lähteet	33
	Liitteet	36
	Liite 1. Aineiston nimet	36

1 Johdanto

Paikannimet ovat kielellisiä ilmauksia, joilla paikkoja yksilöidään, identifioidaan ja erotetaan muista paikoista (Ainiala ym. 2008: 86). Niillä tunnistetaan, mistä paikoista on kyse ja pystytään löytämään tietyt paikat kartalta. Käytännöllisen ulottuvuuden lisäksi paikannimillä on myös symbolisia merkityksiä (Azaryahu 1996). Muistonimet ovat yksi varsinkin kaupunkiympäristön paikannimien tyypeistä, ja niitä annetaan tiettyjen henkilöiden, tai esimerkiksi suvun, tapahtuman tai yrityksen muistoksi (Ainiala 2008). Muistonimeämiseen liittyy piilevää vallankäyttöä ja valtarakenteita esimerkiksi siinä, keiden mukaan paikkoja halutaan nimetä ja nimetään. Näitä nimiä tutkimalla voidaan siis paljastaa näitä julkisessa kaupunkitilassa piileviä rakenteita, ja siksi muistonimeäminen voi olla hyvin hedelmällinen tutkimusaihe.

Muistonimiä suomalaisissa kaupungeissa käsitteleviä tutkimuksia on julkaistu viime vuosina muutamia. Tässä tutkimuksessa lähteenä on erityisesti Ukskosken (2019) pro gradu -tutkielma, jossa hän tutkii 2000-luvulla annettuja muistonimiä kahdeksassa eri kaupungissa, mukaan lukien Espoossa. Tämä tutkimus pohjaa osittain Paasun (2018) ruotsinkieliseen pro gradu -työhön Helsingin muistonimistä. Näihin tutkimuksiin pohjautuen esimerkiksi Pihlajamäki (2020) on tutkinut muistonimeämistä Turun puistoissa. Kaikki edellä mainitut tutkimukset on tehty kuitenkin suomen tai ruotsin kielen aloilla, ja maantieteellinen näkökulma jää vähemmälle huomiolle. Tätä puutetta pyrin paikkaamaan omassa tutkimuksessani huomioimalla myös muistonimien maantieteellisen sijainnin itse nimien ominaisuuksien lisäksi, vaikka se perustuukin myös näihin tutkimuksiin.

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, millaisia Espoon nykyiset henkilön mukaan nimetyt muistonimet ovat ja miten ne kuvastavat yhteiskunnan valtarakenteita ja arvoja. Ketkä ovat saaneet nimensä kaupunkiympäristön paikkoihin sekä missä ja minkä tyyppisillä paikoilla on muistonimiä? Tutkimukseni teoreettisena viitekehyksenä on kriittinen paikannimitutkimus, kuten myös eri muistonimiä käsittelevät tutkimukset. Tutkimusmenetelminäni hyödynnän tilastollista analyysia ja kartografista havainnollistamista. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Millaisten henkilöiden mukaan Espoossa on annettu muistonimiä?
2. Millaisille paikoille on Espoossa annettu muistonimiä?
3. Miten Espoon erityyppiset muistonimet jakautuvat alueellisesti?

Seuraavassa luvussa esittelen lyhyesti sekä paikannimitutkimusta yleisesti että kriittisen toponymian tutkimusalan tämän tutkimuksen keskeisenä teoreettisena viitekehyksenä. Toisessa ja kolmannessa alaluvussa kuvailen kaupunkinimistön ominaispiirteitä ja esittelen tutkimukseni tärkeimmän käsitteen, muistonimen. Avaan muistonimen määritelmän ja esitän muistonimeämiseen liittyviä ohjeita sekä muistonimeämiseen liittyvää symboliikkaa ja vallankäyttöä. Kolmannessa luvussa esittelen käyttämäni aineistot ja selostan tutkimusmenetelmäni. Neljännessä luvussa esittelen tutkimustulokseni. Lopuksi pohdin tulosten merkitystä peilaten niitä aikaisempiin tutkimuksiin ja esitän mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita.

2 Erilaiset paikannimet ja niiden tutkimus

2.1 Paikannimien tutkimus ja kriittinen toponymia

Kandidaatintutkielmani edustaa paikannimitutkimuksen tieteenalaa. Paikannimitutkimus eli toponymia on hyvin poikkitieteellinen tieteenala, joka keskittyy paikannimien eli toponymien tutkimiseen (toponymy 2020). Alan poikkitieteellisyyteen viittaa jo se, että siihen liittyvää tutkimusta on tehty esimerkiksi antropologian, kartografian, maantieteen, historian, kirjallisuustieteen, filosofian, kielitieteen, valtio-opin ja ympäristöpsykologian parissa (Vuolteenaho & Berg 2009: 2).

Paikannimitutkimus on ollut maantieteessä pitkään suhteellisen marginaalinen tutkimusala, mikä voi johtua ainakin osittain maantieteilijöiden pyrkimyksistä vähentää varsinkin arkiajattelussa yleistä harhaluuloa siitä, että maantieteessä olisi kyse vain paikannimien ja maailman valtioiden ulkoa opettelusta (Rose-Redwood ym. 2010). Varsinkin 2000-luvulla maantieteellinen paikannimien tutkimus on kuitenkin saanut lisää jalansijaa ja keskittynyt erityisesti paikannimeämiseen kiistanalaisena toimintana, eikä paikkojen nimiä enää pidetä vain pysyvinä ominaisuuksina valmiiksi olemassa olevassa tilassa. Paikannimien sosiaalisen ja tilallisen ulottuvuuden tunnistaminen, sekä kysymykset paikannimien tavasta luoda paikkaa ja sen identiteettiä ovat näkökulmia, joita nimenomaan maantiede voi tuoda paikannimien tutkimukseen.

Parin viime vuosikymmenen aikana kaupunkien paikannimien tutkimukseen on vaikuttanut erityisesti kriittisen toponymian nousu (engl. *critical toponymy*; Light & Young 2014). Kriittinen toponymia on paikannimitutkimuksen ja ihmismaantieteen tutkimussuunta, jossa on siirrytty paikannimien etymologista alkuperää koskevista keskusteluista sekä luokittelusta kriittisempään suuntaan: tarkastelemaan paikannimeämiseen liittyvää politiikkaa, valtarakenteita ja paikannimien sosio-spatiaalisia merkityksiä (Rose-Redwood ym. 2010). Ainoastaan nimien sijasta siirryttiin siis tarkastelemaan itse nimeämisprosessia.

Jo paikannimitutkimuksen kriittisessä käänneessä 1980-luvulla paikannimiä alettiin pitää tutkimuksessa kielellisten ja kulttuuristen käsitteiden lisäksi myös poliittisina käsitteinä (Düzgün 2021). Tämän käänteen alkuvaiheessa kriittisen toponymian tutkimukset olivat suhteellisen marginaalisia ja sekä tutkijoiden että yleisön määrä oli vähäinen. 2000-luvun aikana tilanne muuttui ja paikannimiä sekä paikannimeämistä kriittisesti käsitteleviä

tutkimuksia alettiin julkaista useissa maineikkaissa ihmismaantieteen julkaisuissa. Alalla on julkaistu myös useita toimitettuja teoksia ja tieteellisten aikakausjulkaisujen erikoisnumeroita.

Kriittinen toponymia syntyi tietoisuuden kasvaessa siitä, että paikannimillä on kyky säilyttää valtaapitävien ryhmien poliittisia ja ideologisia viestejä (Düzgün 2021). Yhteiskuntatieteilijät alkoivat kiinnittää huomiota siihen, että myös arkipäiväisesti epäpoliittisen oloisiin tekijöihin voi sisältyä piileviä poliittisia viestejä. Tätä valtaapitävien ryhmien pyrkimystä heijastaa ideologioitaan paikannimissä on tutkittu kriittisen toponymian alalla paljon, kuten myös syitä paikannimien ja poliittisten tekijöiden väliselle suhteelle. Paikannimien on siis oletettu olevan yleiseen mielipiteeseen vaikuttamisen väline. Alan kehityksen myöhemmissä vaiheissa alettiin huomiota kohdistaa myös erilaisten sosiaalisten ryhmien pyrkimyksiin hallita paikannimeämisjärjestelmiä (engl. *place naming regimes*) sekä paikannimiin kollektiivisen muistin (engl. *collective memory*) rakentajina. Viime aikoina on lisääntynyt myös tutkimus siitä, kuinka paikannimien käyttäjät havaitsevat nimiä ja suhtautuvat niihin, ja kuinka paikannimiä ja niiden kieltämistä voidaan käyttää vastarinnan muotona.

Kriittisen toponymian alalla huomio kohdistunut erityisesti katujen nimien tutkimukseen ja aiheesta onkin olemassa jonkin verran tutkimuskirjallisuutta, mutta tutkimusta tehdään muistakin kaupunkiympäristön paikannimeämiseen liittyvistä teemoista (Rose-Redwood ym. 2018b). Aiheisiin, joihin kriittisen paikannimitutkimuksen kiinnostus kohdistuu, kuuluvat esimerkiksi kaupunkien paikannimeäminen uusliberaalina kaupunkibrändäyksen muotona, suhtautuminen paikannimiin jokapäiväisessä elämässä, paikannimeämisen rooli kaupunkitilan rodullistamisessa ja sukupuolittamisessa ja paikannimeämisen rooli kaupunkien paikannimeämisessä.

Kriittisen toponymian alalla tuotettua tutkimuskirjallisuutta edustavat esimerkiksi Bergin ja Vuolteenahon (2009) toimittama teos *Critical Toponymies: The contested politics of place naming* ja Rose-Redwoodin ym. (2018a) toimittama teos *The political life of urban streetscapes: Naming, Politics, and Place*. Muistonimistä ovat kirjoittaneet esimerkiksi Azaryahu (1996; 1997), Alderman (2010), Rose-Redwood ym. (2010) ja David (2013).

Tässä tutkielmassa kriittinen toponymia on keskeisenä viitekehyksenä, ja hyödynnän sen parissa kehitettyjä ajatuksia pohtiessani esimerkiksi paikannimiin ja nimenantamisprosessiin liittyvää valtaa ja valtasuhteita. Myös itse tutkimusaiheeni – muistonimet – linkittää tutkielmani kriittisen toponymian alaan, jossa muistonimet ovat yleinen tutkimuksen aihe.

2.2 Kaupunkinimistön ominaispiirteitä

Kaupunkien nimistöstä merkittävä osa on maaseudun nimistöstä poikkeavasti virallisia nimiä, varsinkin kaavanimiä, jotka on suunniteltu kaavoituksen tarpeisiin (Ainiala ym. 2008: 131). Kaavanimet voidaan jakaa neljään eri pääryhmään: vanhoihin eli perinnäisiin paikannimiin, paikkaa kuvaaviin nimiin, aihepiirinimiin ja muistonimiin. Kaupunkien paikannimistössä onkin maaseudun nimistöä yleisempää se, ettei paikannimi erityisesti luonnehdi nimettyä paikkaa tai sen ominaisuuksia, vaan nimi liittyy johonkin aihekokonaisuuteen (aihepiirinimet), tai kunnioittaa jotakuta henkilöä tai muuta tekijää, jolla ei ole suoranaista yhteyttä kyseiseen paikkaan (muistonimet) (Ainiala 2018: 104). Kaavanimiä annetaan yleisimmin kaupunginosille, kaduille, toreille, aukioille ja puistoille. Kaupunkien nimistölle tyypillistä onkin, että nimetyt kohteet ovat tyypeiltään varsin moninaisia (Ainiala 2005: 11).

Kaupunkien nimet suunnitellaan alusta alkaen laajan yhteisön tarpeisiin, toisin kuin maaseudun perinnäiset paikannimet, jotka syntyvät satunnaisesti pienten yhteisöjen sisäisessä käytössä (Ainiala 2018: 101). Kaupunkien paikannimien tarkoituksena on erotella kohteita toisistaan: esimerkiksi kahdelle samassa kaupungissa tai kaupunkialueella sijaitsevalle kadulle ei tulisi antaa samaa nimeä (Azaryahu 2009: 53). Samalla paikannimet auttavat kaupunkitilan käyttäjää orientoitumaan tilassa, ja ne järjestävät kaupunkia hallinnollisesti. Suunniteltu nimistö myös kertoo siitä, millaista nimistöä on pidetty antamisaikanaan poliittisesti ”auktorisoituna” (Ainiala 2018: 104).

Nimistösuunnittelusta vastaavat kunnat, joilla on säädetty alueidenkäyttölaissa (132/1999) velvollisuus määrätä asemakaavassa kadun ja muun yleisen alueen nimi kunnanosan ja korttelien numeron ohella. Suomen kunnissa nimistösuunnittelu on yleisimmin kaavoittajan tai muun teknisen alan asiantuntijan vastuulla (Nimistösuunnittelun järjestäminen julkishallinnossa 2025). Heidän teknisen osaamisensa lisäksi on kuitenkin hyödyksi, jos suunnittelussa voidaan hyödyntää kielen tai muiden tieteenalojen ammattilaisten osaamista sekä yhteistyötä paikallisten asukkaiden kanssa. Tutkimusalueellani Espoossa nimistösuunnittelusta vastaa aiheeseen erikoistunut kaupunkisuunnittelukeskuksen nimistöryhmä (Nimistösuunnittelu 2025). Suomen kunnista lisäksi Helsingissä nimistösuunnittelu on suomen kielen ja nimistön asiantuntijoiden tehtävänä (Nimistösuunnittelun järjestäminen julkishallinnossa 2025).

Kaupunkinimistön omalaatuisten piirteiden vuoksi sitä tutkitaan eri tavalla kuin maaseudun nimistöä. Nykyisestä kaupunginnimitutkimuksesta suurin osa on keskittynyt viralliseen

nimistöön, joista erityisen usein huomion kohteena ovat olleet katujen nimet. Suomessa kaupunkinimistön tutkimisessa yleisimpiä tutkimuskirjallisuuden muotoja ovat olleet selonteot suurten kaupunkien virallisesta kadunnimistöstä, nimistösuunnittelun ohjeet, epävirallisen nimistön tutkimukset, joiden näkökulma on tavallisesti ollut sosio-onomastinen, eli sosiolingvistinen ja nimien käyttöä sekä variaatiota painottava, sekä monitieteiset kaupunkitilan tutkimukset (Ainiala ym. 2008: 78–79).

2.3 Muistonimet

2.3.1 Muistonimen määrittely ja muistonimeämiseen liittyvät ohjeet

Muistonimet ovat paikannimiä, jotka on tietoisesti annettu esimerkiksi jonkun tietyn henkilön, tapahtuman tai muun seikan muistoksi (Ainiala ym. 2008). Myös jotkut perinteiset paikannimet voivat sisältää jonkinlaisia muistoja, mutta muistonimet eroavat niistä siinä, että ne on tietoisesti ja suunnitellusti annettu tietyn henkilön tai muun tekijän muistoksi (Närhi 1999). Muistonimet ovat nimenomaan suunnitellun nimistön piirre, eikä niitä suositella annettaviksi luonnonpaikkojen, kuten lampien, saarten tai metsien nimiksi (Onkamo 2016). Muistonimet poikkeavat muista paikannimistä siinä, että niillä on opastavan ja erottelevan tarkoituksen lisäksi historiallinen tai muita merkityksiä palveleva tarkoitus. Niillä muistetaan merkkihenkilöitä ja paikallista historiaa ja ne heijastelevat aikansa valtasuhteita ja yhteiskunnallisen arvostuksen kohteita. Muistonimien osuus kaikista kaavanimistä on pienehkö, alueesta riippuen arviolta muutamasta prosentista noin viidesosaan (Ukskoski 2019: 18).

Tutkielmassani käsittelemiäni henkilöön viittaavia muistonimiä nimitän Ukskosken (2019) tapaan henkilöviitteiksi muistonimiksi. Viittaukset henkilöön voidaan tehdä käyttämällä nimensajaasta käytettyä *propria* eli erisnimeä, nimensajaan jollain tavalla viittaavaa appelliiviva eli yleisnimeä tai näiden kahden tavan yhdistelmää. Nimensajaan viittaavia appelliiveja voivat olla esimerkiksi tittelit tai yritystoimintaa kuvaavat sanat. Lisäksi sama nimi voi viitata useampaan henkilöön, esimerkiksi pariskuntaan tai sukuun (Ukskoski 2019: 6).

Muistonimen määritelmä on perinteisesti kirjallisuudessa ollut melko suppea ja epämääräinen: se on jonkun henkilön tai muun vastaavan muistoksi tietoisesti annettu nimi (Pihlajamäki 2020). Ukskoski (2019) esittää kuitenkin laajemman määritelmän, joka sisältää useampia kriteerejä muistonimen määrittelemiseksi. Muistonimiksi ei hänen määritelmänsä mukaan lasketa talonnimien sisältäviä nimiä, ellei nimellä vaikkapa viitata tietoisesti tietyssä talossa eläneeseen

henkilöön koko talon sijaan. Myöskään muistonimetyn paikan läheisyydessä sijaitsevien maantieteellisten paikkojen nimiä sisältävät paikannimet eivät ole Ukskosken mukaan muistonimiä, kuten eivät myöskään nimet, jotka sisältävät tarkoitteen suunnalla tai määränpäässä olevien paikkojen nimiä. Jos henkilönnimen sisältävän paikannimen nimeämisperuste on tiedossa, eikä nimi ainakaan enää viittaa tiettyyn tunnettuun henkilöön, ei kyseessä ole myöskään muistonimi (Ukskoski 2019: 19–21).

Muistonimeämisessä suositellaan Suomessa noudattamaan periaatteita, jotka perustuvat Yhdistyneiden kansakuntien paikannimiasiantuntijaryhmän antamiin suosituksiin ja Helsingin kaupungin laatimiin ohjeisiin (Muistonimet ja nimikkopaikat 2025). Henkilöviitteisten muistonimien suunnittelun peruseriaatteet ovat seuraavat:

1. Muistonimiä ei anneta vielä elossa olevan henkilön mukaan, ja nimeä voidaan alkaa harkita aikaisintaan viisi vuotta kyseisen henkilön kuoleman jälkeen.
2. Henkilön muistoksi voidaan antaa nimi, mikäli henkilö ja hänen toimintansa yleisesti tunnustetaan muistamisen arvoiseksi. Henkilön on oltava tunnettu ja arvostettu myös oman alansa, viiteryhmänsä ja aikakautensa ulkopuolella. Lisäksi henkilön on liityttävä merkittävästi ja myönteisellä tavalla nimettävään paikkaan tai edustettava sen historiallista kerrostuneisuutta, tai vaihtoehtoisesti henkilön on oltava syntynyt tai asunut suuren osan elämästään kyseisellä paikkakunnalla tai hänen on oltava tehnyt siellä merkittävä elämäntyö.
3. Henkilöiden mukaan annettuja nimiä ei koota ryhmänimistöksi, kuten aihepiirinimiä.

Muistonimeämisessä on erityisen tärkeää se, että nimi olisi mahdollisimman hyvin aikaa kestävä, jotta tulevaisuudessa vältettäisiin turhat ja hankalat nimenmuutokset (Onkamo 2016). Suositus muistonimen antamisesta vähintään viisi vuotta muistettavan henkilön kuoleman jälkeen on yksi keino, jolla muistonimien pysyvyys pyritään säilyttämään, sillä näin henkilön koko elinaikaa sekä merkitystä omassa yhteisössään ja koko yhteiskunnassa voidaan tarkastella neutraalimmin ja kokonaisvaltaisemmin. Historiallisesti muistonimet ovat kuitenkin olleet jatkuvan muutoksen alla ja muistonimien vaihdokset ovat olleet selvästi yleisempiä kuin muun tyyppisten nimien vaihdokset (Ukskoski 2019: 14). Varsinkin poliittisten ansioiden perusteella annettuihin muistonimiin on liittynyt paljon ongelmia poliittisen ilmapiirin muuttuessa tai vallan vaihtuessa (Pihlajamäki 2020: 14).

2.3.2 Muistonimet symboleina ja vallankäytön välineinä

Paikkojen nimeäminen on yksi poliittisen toiminnan ilmenemismuoto. Palonen (2018: 25–26) toteaa mukaillen Austinia (1962), että mahdollisuus valintaan ja sen tekeminen synnyttää nimeämiseen poliittisen ulottuvuuden: nimi voisi aina olla jokin muukin, mutta nimenantajat ovat tehneet valinnan ottaa käyttöön juuri tietyn nimen tietyinä ajankohtana tietyillä perusteluilla. Tämän takia on tärkeää tarkastella kriittisesti sitä, millaisia valintoja paikkojen nimeämisessä on tehty ja pohtia, mitä ne kertovat nimeämisen taustalla olevista yhteiskunnallisista rakenteista.

Muistonimet ovat siis osoitus vallasta ja valtasuhteista ja ne heijastelevat nimeämisaikakautensa arvostuksia ja asenteita (Ainiala ym. 2008: 134). Paikannimi onkin tavallisesti virallisen ja vahvistetun historiallisen narratiivin ilmentymä ja sillä ilmaistaan vallassa olevan sosiopoliittisen järjestyksen virallisia representaatioita. Muistonimillä historian tietty versio, esimerkiksi historiallisesti merkittäväksi tunnustetut henkilöt, nostetaan yhteiskunnallisen arvostuksen kohteeksi (Azaryahu 1996). Muistonimeämiseen liittyvä poliittinen vallankäyttö on kuitenkin tavallisesti hyvin piilevää. Sillä hallitseva poliittinen elin tuo poliittisen viestin myös niihin tavallisen kansan arkipäiväisiin kokemuksiin ja toimintaan, jotka näennäisesti vaikuttavat sijaitsevan poliittisen ulottuvuuden ulkopuolella. Eri paikkojen nimeämisprosesseista vastaa kuitenkin todennäköisesti hyvinkin erilaisia päättäjien tai asiantuntijoiden kokoonpanoja, ja aina ei ole välttämättä helppoa tietää, kuka paikkojen nimeämisestä tarkalleen päättää.

Muistonimien kuvaama historian versio ja siihen liittyvät merkitykset tulevat osaksi ihmisten yhteistä kokemusta historiasta vaivihkaa, eikä ole helppoa havaita, että kyseessä ovat vallankäyttöön liittyvät tekijät (Azaryahu 1996; 2009). Tähän vaikuttaa se, että paikannimet ovat hyvin arkipäiväisiä elementtejä, eikä niihin aina kiinnitetä erityistä huomiota, toisin kuin esimerkiksi merkkihenkilöiden muistoksi pystytettyihin patsaisiin. Samalla muistonimien esittämää versiota historiasta ja jaettua kokemusta ei helposti kyseenalaisteta, vaan ne otetaan itsestäänselvyyksinä eikä niiden poliittista merkitystä ehkä huomata (Azaryahu 2009). Muistonimet voisi rinnastaa muihin historiankirjoituksen ja muistamisen tapoihin, kuten museoihin tai muistomerkkeihin, sillä ne luovat kulttuurista käsitystä yhteisestä menneisyydestä, joka on muistamisen arvoinen. Toisin kuin esimerkiksi museot ja muistomerkit, muistonimet ovat kuitenkin hyvin huomiota herättämätön historiallisen tiedon

välittäjä, eikä niihin liitetä samanlaista seremoniallisuutta tai juhlallisuutta kuin muihin mainittuihin muistamisen tapoihin.

Muistonimiä tarkastellessa on tärkeä huomata, että vaikka niiden keskeisin funktio on muistava, on paikkojen nimissä olennaista niiden merkitys sijainnin nimittäjinä (Azaryahu 2009: 55–56). Muistofunktio on riippuvainen sijainnin nimittämismerkityksestä, ja muistonimet merkitsevät paitsi sitä, mitä ajatellaan muistamisen arvoiseksi, myös sitä, missä ne tulisi muistaa. Siksi muistonimiä tutkiessa on hyvä kiinnittää huomiota nimien merkitysten tarkastelun lisäksi myös siihen, missä nimien osoittamat paikat sijaitsevat.

Muistonimien yhteydestä vallankäyttöön kertoo sekin, että muistonimiä on perinteisesti annettu selvästi useammin miesten kuin naisten muistoksi, ja tähän onkin 2000-luvulla kiinnitetty yhä enemmän huomiota (Ukskoski 2019: 32). Historiankirjoihin ja muistettuun menneisyyteen ovat jääneet miehet paljon naisia voimakkaammin, sillä naisten yhteiskunnallinen toiminta-ala on menneisyydessä ollut hyvin kapea ja rajoittunut pitkälti omaan kotiin. Kaupunkien julkisissa paikoissa toimijat ovatkin pitkälti olleet miehiä. Jotkut ovat kuitenkin nostaneet esiin huolen muistonimeämisperusteiden muuttumisista liian poliittisiksi historiallisuuden kustannuksella, jos nimeämisessä keskitytään esimerkiksi kasvattamaan tiettyjä kiintiöitä, esimerkiksi sukupuolen perusteella (Pihlajamäki 2020: 20). Toisaalta muistonimeäminen on aina poliittisesti latautunutta toimintaa, eikä sitä voida irrottaa keskusteluista historian epätasa-arvoisesta vinoumasta. Siksi onkin hyvä kiinnittää huomiota siihen, että muistonimeämisessä tulevat edustetuksi muutkin kuin historiallisesti etuoikeutetuimmassa asemassa olleet ihmiset.

Tärkeä kysymys, jota muistonimeämisessä on syytä pohtia, on se, että pitäisikö muistonimissä säilyttää nykyisin ongelmallisiksi tunnustettuihin historiallisiin henkilöihin liittyvät viittaukset (Pihlajamäki 2020: 19). Tästä hyvä esimerkki on Helsingin Leninipuiston uudelleen-nimeämisestä käyty laaja keskustelu (Horppu 2023). Tästä aiheesta esimerkiksi Ainiala (2018: 102) esittää näkemyksen, jonka mukaan ”olisi syytä välttää sellaisia linjauksia, jotka mahdollistaisivat muistonimen vaihtamisen uusien historiaa koskevien näkemysten tai muuttuvien ideologisten suuntausten mukaisiksi”. Voisi siis pohtia sitä, onko pysyvyys paikannimissä tärkeämpää kuin yhteiskunnallisesti hyväksytyn historian version vahvistaminen paikannimeämisen avulla. Tässä yhteydessä voisi myös esittää kysymyksen siitä, onko vanhojen, nykyään problemaattisina pidettyjen, paikannimien muuttaminen historian poistamista, ja pitäisikö historian kipukohdat jättää näkyviin myös paikannimien muodossa, jotta niistä voisi mahdollisesti oppia.

On kuitenkin yleistä, että muistonimet vaihtuvat aikakauden asenneilmapiirin ja arvojen muuttuessa. Esimerkiksi Helsingin kaupunginvaltuusto päätti muuttaa kaupungissa sijaitsevan, Neuvostoliiton johtajan Vladimir Leninin mukaan nimetyn, Leninipuiston nimen kesäkuussa 2023 pitkän julkisen keskustelun jälkeen (Horppu 2023). Myös esimerkiksi Saksassa on muutettu historian saatossa julkisten paikkojen nimiä useaan otteeseen, esimerkiksi poistamalla Adolf Hitleriin viittaavat nimet (Azaryahu 1997). Samoin Neuvostoliitossa ja Itä-Euroopassa tehty Staliniin liittyvien viittausten poistaminen katukuvasta 1960-luvulla on esimerkki tästä ilmiöstä.

Muistonimeämisen keskeinen seuraus on se, että muistonimellä huomioidusta historiasta tulee kulttuurisesti jaettu kokemus ja osa paikallista sekä kansallista identiteettiä (Azaryahu 2009). Nimien synnyttämä tunne yhteisestä, jaetusta menneisyydestä on tärkeää kansallisvaltioiden sosiaaliselle koheesiolle, mutta toisaalta poliittiset hallitsijat käyttävät historiaa keinona vahvistaa auktoriteettiaan. Muistonimien funktiot ovat siis monitahoisia ja ne vaikuttavat paitsi kaupunkikuvaan, myös ihmisten kokemuksiin paikoista, joissa he liikkuvat ja koko historiänkäsitykseen.

2.3.3 Muistonimien rooli paikan luojina

Muistonimet antavat aina tunnustuksen saaneeseen henkilöön liittyvän oman leimansa sille paikalle, johon nimi liitetään (Ukskoski 2019: 10–12). Paikannimiä voidaan myös käsitellä yhteydessä siihen, keillä on oikeus käyttää paikkaa ja olla näkyvissä siellä. Kun ylempi auktoriteetti on antanut paikan nimen jollekin tietylle henkilölle tai suvulle, voidaan tätä pitää merkinä siitä, kenelle paikka tai tila on tarkoitettu, vaikka kyse ei olekaan varsinaisesti omistamisesta. Kaupunkitilan nimeämiseen jonkin tietyn henkilön tai tahon mukaan sisältyy aina riski, että joku tilankäyttäjä kokee nimen itselleen ja identiteetilleen vieraaksi tai epäsopivaksi.

Katujen ja muiden kaupungin paikkojen nimeäminen on usein keskeinen osa ”paikan” sosiaalista luomista, ja sillä on huomattavasti laajempia merkityksiä kuin vain olemassa olevan ”paikan” merkitseminen (Rose-Redwood ym. 2010: 454). Paikan nimeäminen on myös yksi keskeisimpiä keinoja, joilla ihmiset pyrkivät luomaan paikoille selkeästi rajattuja spatiaalisia identiteettejä.

Varsinkin paikalliset asukkaat voivat suhtautua nimeämiseen kielteisesti, jos nimien välittämät paikkaan ja ympäristöön liittyvät merkitykset sekä mielikuvat tuntuvat asukkaista vierailta.

Muistonimet, varsinkin ne, joiden viittauksen kohteet ovat monille vieraita, voidaan mieltää hankaliksi ja paikkaan huonosti sopiviksi. Kun nimen saanut henkilö ei ole asukkaiden ja alueen käyttäjien näkökulmasta yleisesti tunnettu, muistonimi ei myöskään täytä opettavaa ja symbolista tarkoitustaan (Koistinen 2008: 62). Espoossa tehtyyn kadunnimikyselyyn vastanneista 14 % pitikin muistonimiä huonoina paikanniminä (Koistinen 2008: 60). Muistonimet ovat herättäneet muuallakin niin positiivisia kuin negatiivisiakin tunteita. Helsingissä toteutetussa kyselyssä tylsinä pidetyistä nimistä 29 % oli muistonimiä, ja 20 %:n vastaajista mielestä muistonimet olivat huonoja nimiä (Ukskoski 2011: 16, 28) ja Kouvolassa tutkittaessa mielipiteet olivat selvästi jakautuneita (Yli-Kojola 2005: 182).

3 Aineisto ja menetelmät

3.1 Aineisto

Tutkielmani aineistona hyödynnän Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen nimirekisteriä 22.1.2025 ja siihen perustuvaa tiedonantoa, jossa on koottu taulukkomuodossa Espoon nimirekisterin mukaan muistonimiksi määritellyt paikannimet. Aineisto ei ollut julkisesti saatavilla, mutta sain sen käyttöön tutkimuskäyttöä varten. Taulukko sisältää paikkojen suomen- ja ruotsinkieliset nimet, paikanlajin, nimeämisperusteen (henkilön tai yrityksen nimen, jonka mukaan paikka on nimetty), aiheen luokittelun (henkilön nimi, muu nimi (yritysnimi), muu kuin erisnimi), tiedot nimen tilanteesta vuonna 2025 (onko nimi käytössä tai kaavassa) sekä tiedot nimeämisen eri vaiheista (milloin nimeä on ehdotettu, kenen toimesta, milloin nimi on tullut käyttöön). Taulukossa ei ole mukana vanhoja käytöstä tai suunnitelmista poistuneita nimiä. Hain itse aineistooni tarkemmat tiedot kunkin paikannimen nimensääjien määrästä, taustoista, toimialasta, sukupuolesta, suhteesta nimettävään paikkaan sekä nimettävän paikan sijainnista.

Lähdeaineisto siis sisältää myös omaan tutkimukseeni kuulumattomat yritysviitteiset paikannimet, joten suodatin ne pois aineistostani, jota käytin analyysissä. Rajasin myös osan nimistä pois aineistostani niiden käyttö- ja kaavoitustilanteen perusteella. En sisällyttänyt omaan aineistooni nimiä, jotka eivät olleet aineiston luovutuksen aikaan käytössä. Tällaisiin nimiin sisältyvät esimerkiksi ne, jotka ovat kaavassa mutta tarkoitetta ei ollut rakennettu, ne, jotka eivät ole kaavassa eivätkä käytössä, mutta kaava on vireillä tai ne, jotka ovat kaavassa ja niiden tarkoite on olemassa mutta vailla nimeä. Mukaan aineistooni otin kaikki vuoden 2025 alussa käytössä olleet nimet. Osa nimistä ei ole kaavassa. Syinä tähän on, että tarkoitteet ovat oppi- tai muun laitoksen nimiä tai alueen nimiä, alueella ei ole kaavaa tai tarkoitetta ei ole kaavassa. Yksi nimistä (Anna-Muorin tie) ei ole kaavassa Espoossa, mutta on Kauniaisissa, jossa katualue pääosin sijaitsee.

On mahdollista, että joitain Espoossa käytettyjä muistonimiä on jäänyt aineistoni ulkopuolelle eikä tutkimuksissa esitettyjä lukuja siksi pidä pitää absoluuttisina ja kokonaisina totuuksina Espoon muistonimien esiintymisestä. Jotkut Espoossa käytössä olevat nimet, jotka täyttävät muistonimen määritelmän, saattavat puuttua aineistosta johtuen esimerkiksi erilaisista käsityksistä siitä, miten muistonimet määritellään. Päätin silti hyödyntää vain tämän aineiston nimiä, sillä se on kattavin yhtenäinen otos Espoon muistonimistä, jonka olen onnistunut

saamaan käyttöni. Uskon, että aineisto on riittävän laaja ja kattava, jotta pystyn sen perusteella antamaan suhteellisen hyvän yleiskuvan Espoon muistonimistöstä. Lopullisessa aineistossa, josta on poistettu käyttöni sopimattomat nimet, ja jota hyödynnän analyysissä, on yhteensä 170 muistonimeä (liite 1).

3.2 Analyysimenetelmät

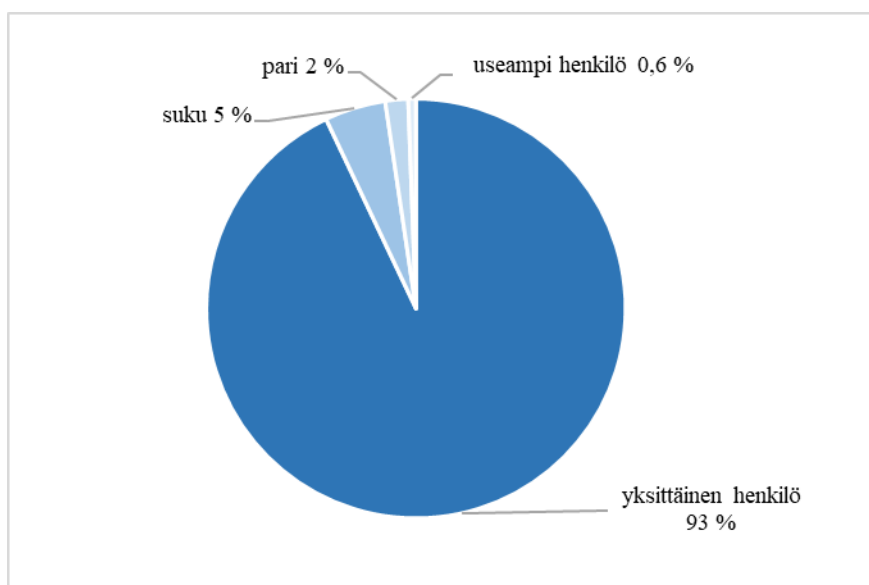
Yleiskuvan muodostamiseksi muistonimien määrästä ja tyypeistä hyödynnän pääosin kuvailevan tilastotieteen menetelmiä. Siirsin aineistoni tiedot MS Excel -ohjelmistoon muodossa, jossa jokainen paikannimi on omalla rivillään, ja nimiin liittyvät yksityiskohdat ovat omissa sarakkeissaan. Poistin ensin aineistostani tutkimukseni tarkoituksiin sopimattomat nimet. Loin uudet sarakkeet muistonimien taustalla olevien henkilöiden määrälle, sukupuolelle, toimialalle ja yhteydelle paikkaan sekä muistonimen tarkoitteen sijainnille suuralueittain. Tein frekvenssitaulukoihin erityyppisten muistonimien määristä ja loin tulosten perusteella erilaisia ympyrä- ja pylväsdiagrammeja jakaumien havainnollistamiseksi. Lisäksi tein IBM SPSS-ohjelmassa ristiintaulukointeja eri muuttujien välillä selvittääkseni eroja miesten ja naisten mukaan nimettyjen muistonimien eroavaisuuksista sekä eroja eri kaupunginosien muistonimissä.

Tilastollisten menetelmien lisäksi olen tehnyt karttaesityksen nimien sijoittumisesta Espoon eri alueille. Kartan laatimiseen käytin ArcGIS Pro -ohjelmistoa. Rajasin ensin tutkimusalueen hyödyntäen Maanmittauslaitoksen Hallinnolliset aluejaot -aineiston kuntajakotaso. Taustakarttana käytin ArcGIS:ista löytyvää Light Gray Base -karttatasoa. Loin uuden pistemuotoisen shapefile-tason jokaiselle eri muistonimityypille paikkojen digitoimista varten, ja digitoin pisteet kohtaan, johon ne Espoon karttapalvelussa kyseistä paikkaa hakemalla sijoittuvat. Kolmen paikan sijainnille karttapalvelu ei tarjonnut vastausta, joten kahden niistä (*Laitmaninportti* ja *Heikki von Hertzenin aukio*) sijainnin selvitin samaan tapaan Googlen Maps-palvelusta. Yhden paikannimistä (Bergmaninpelto) jätin kokonaan pois karttaesityksestä, sillä sen sijainnista en onnistunut löytämään tietoa.

4 Tulokset

4.1 Muistonimien saajat

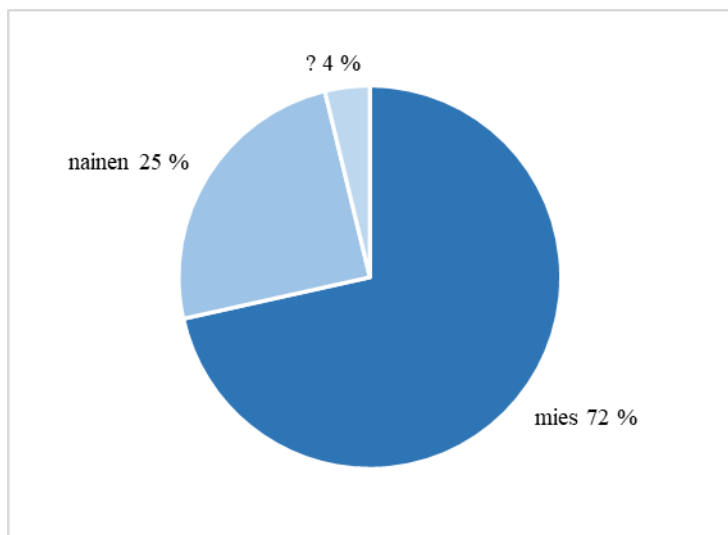
Muistonimet voivat olla nimetty yhden tai useamman henkilön, esimerkiksi suvun tai pariskunnan mukaan. Tarkastelin ensimmäiseksi jakaumaa siitä, kuinka monta nimensaaajaa yksittäisillä muistonimillä on ja minkä tyyppisiä useamman nimensaaajan muistonimet ovat (kuva 1).

Kuva 1. Muistonimet nimensaaajien määrän mukaan.

Aineistoni muistonimistä ylivoimainen enemmistö, 158 kappaletta (93 %), on nimetty yksittäisen henkilön muistoksi. Toiseksi suurin alakategoria on suvun mukaan nimetyt paikat, joita onkin huomattavasti vähemmän, kahdeksan kappaletta (5 %). Esimerkiksi Storbergan tilan pitkään omistanut Ståhlen suku sekä kauppa Kurtbyssä pitänyt Fransmanin suku ovat saaneet muistokseen nimen Espoon paikannimistössä. Parin tai kahden erillisen henkilön mukaan nimettyjä paikkoja on kolme kappaletta, eli 2 % aineistosta. Näitä ovat etunimikaimojen Aino Pekkarisen ja Aino Aallon mukaan nimetty Ainonaukio Otaniemessä, pariskunta Sigurd ja Emmi Frosteruksen mukaan nimetty Frosteruksentie Soukanniemellä, sekä veljesten Eugen ja Georg Malmsténin mukaan nimetty Malmsténin metsätie Karhusuolla. Vain yksi paikannimi on saanut nimensä useamman kuin kahden, mutta ei keskenään sukua olevan henkilön mukaan. Tämä on Sveninkallio Nupurin alueella, joka on saanut nimensä usean alueella asuneen Sven-nimisen isännän mukaan.

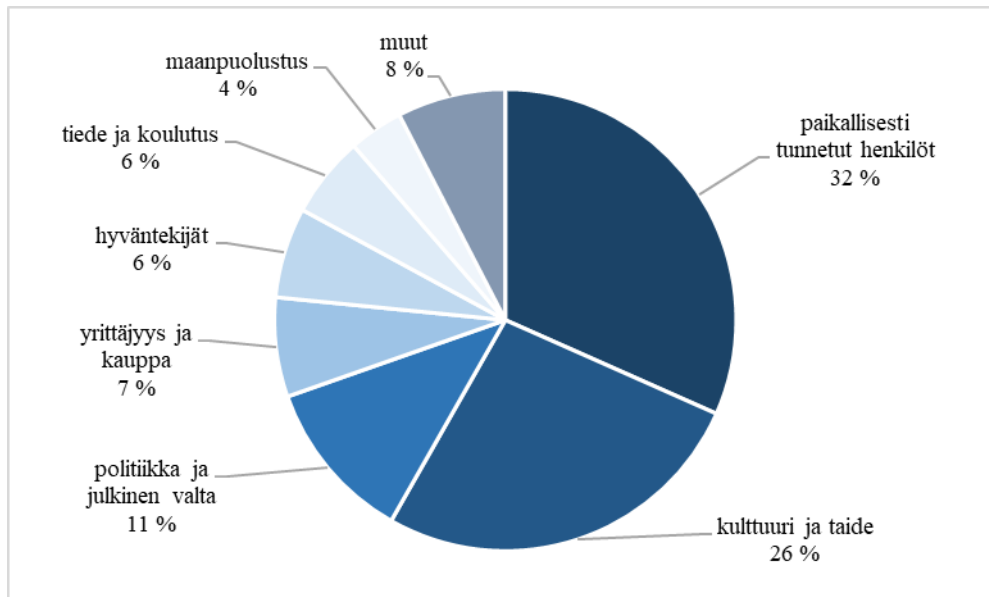
Seuraavissa tarkasteluissa on huomioitu vain ne muistonimet, jotka on annettu yksittäisen henkilön muistoksi. On hyvä huomioida, että monet henkilöt ovat saaneet muistokseen useamman kuin yhden nimen, mutta seuraavissa tarkasteluissa jaotteluihin on sisällytetty nimenomaan kaikki yksittäisten nimensaaajien mukaan annetut yksittäiset paikannimet, eikä niinkään nimensaaajia. Tarkastelin nimensaaajia ensinnäkin sukupuolen mukaan (kuva 2).

Kuva 2. Muistonimet nimensaaajan sukupuolen mukaan.

Nimensaaajista lähes neljännes (71 %) on miehiä, ja naisten osuus on vain neljäsosa (25 %). Nimistö on siis varsin miespainotteinen. Pienen osion nimensaaajista muodostavat henkilöt, joiden sukupuolta en pystynyt luotettavasti varmistamaan, joten heidät on jätetty mies/nainen-jaon ulkopuolelle.

Olen jaotellut nimensaaajat myös toimialoittain, toisin sanoen sen mukaan, mistä kukin henkilö on pääsääntöisesti tunnettu (kuva 3). Toimialoittain jaottelussa mukailen Joel Paasun (2018) ja Ukoskosken (2019) pro gradu -tutkielmissaan käyttämiä kategorioita. Jaottelu on pitkälti keinotekoinen eikä varmastikaan täysin ongelmaton tai virheetön, sillä osalla muistonimen saaneista henkilöistä on mahdollisesti useita saavutuksia mahdollisesti eri aloilta, jotka ovat yhdessä vaikuttaneet siihen, että heitä on haluttu muistaa paikannimistössä. Tällaisista henkilöistä esimerkkejä ovat tennispelaajana, Hagalundin kartanon omistajana sekä Otaniemen ja Tapiolan syntyyn vaikuttaneena henkilönä tunnettu Arne Grahn tai ravintoloitsija ja työväenliikeaktiivi Kössi Koskinen. Jaottelu kuitenkin antaa yleiskuvan siitä, millaisista ansioista muistonimen Espooseen saaneet tunnetaan.

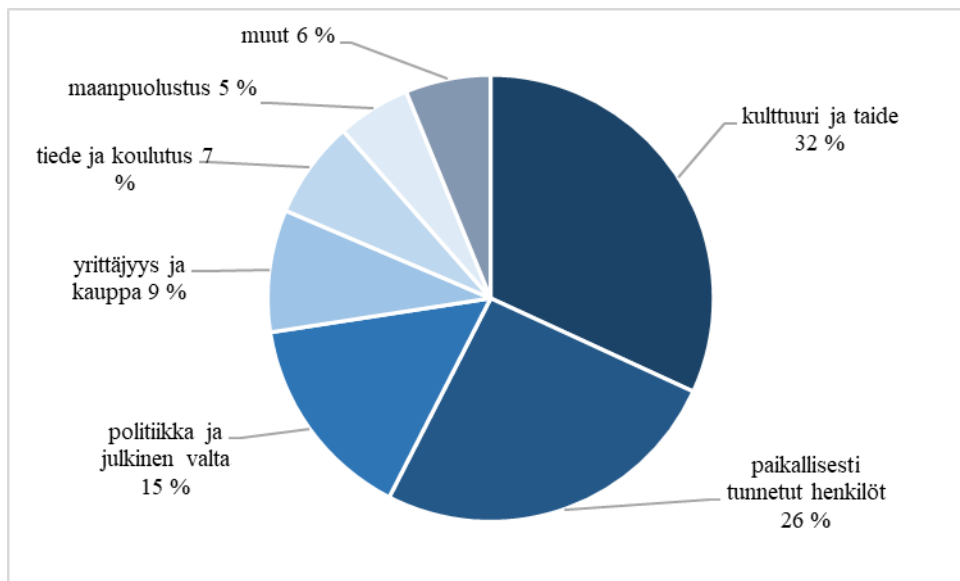
Kuva 3. Muistonimet nimensajaan toimialan mukaan.

Suurin ryhmä muistonimistä on annettu paikallisesti tunnettujen henkilöiden mukaan. Tällaisia nimiä oli lähes kolmasosa (31 %) nimistä. Moni näistä on esimerkiksi paikallisten tilanomistajien (esimerkiksi Valfridinpiha tai Tomaksenpolku) tai paikalliskulttuurin tai -toiminnan edistäjien mukaan annettuja nimiä (esim. Anna-muorin tie, Väinö Honkasen puisto). Toiseksi suurin ryhmä on kulttuuri- ja taidealan henkilöiden mukaan nimetyt paikat, joita on 27 % aineistosta. Tähän ryhmään kuuluu muun muassa arkkitehtien (esim. Engelin puistotie), kuvataiteilijoiden (esim. Magnus Enckellin kuja) ja kirjailijoiden (esim. Kiannonkatu) mukaan nimettyjä paikkoja.

Loput ryhmät ovat selvästi pienempiä. Poliittikka ja julkinen valta -luokkaan kuuluu paikkoja, jotka on nimetty vallanpitäjien, esimerkiksi kuninkaallisten, tai politiikassa valtakunnallisella tai paikallisella tasolla vaikuttaneiden henkilöiden mukaan. Näitä nimiä on 11 % kaikista muistonimistä, ja niistä on esimerkkeinä Kustaanmäki sekä Väinö Tannerin polku. Yrittäjyys ja kauppa -ryhmän paikat on nimetty yrittäjien ja kauppiaiden mukaan (esimerkiksi Paul Chmelewskin polku ja Fickenkuja). Näiden nimien osuus on 7 %. Hyväntekijöiden ryhmään kuuluu vain yhden henkilön, sosiaali- ja diakoniatyön uranuurtajan Aurora Karamzinin mukaan nimetyt peräti 10 paikka, jotka muodostavat aineistosta 6 %. Lähes yhtä monta nimeä, 9 kappaletta (6 %) on annettu tieteen ja koulutuksen edustajien mukaan. Ryhmän nimensajat ovat esimerkiksi opettajia (Berthanpolku) ja rehtoreita (Martinniemi). Maanpuolustuksessa ansioituneiden mukaan annettuja nimiä on 4 % aineistosta, esimerkiksi everstiupseeri Arvid Gyldenärin mukaan nimetty Gyldenärinkatu ja suojeluskuntaupseeri Ivar Ståhlen mukaan

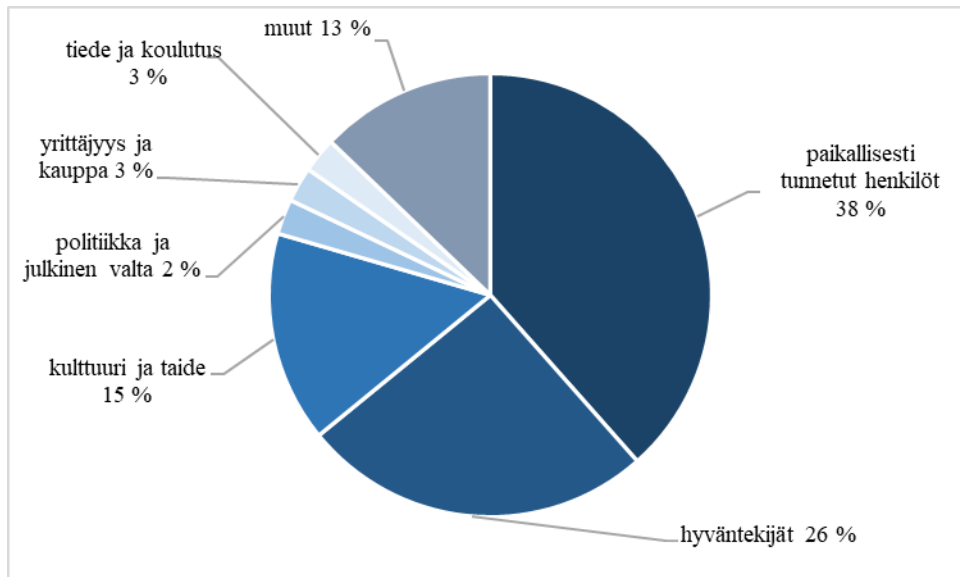
nimetty Ampujankuja. Loppujen paikkojen (8 %) nimensaaajia ei saatu luokiteltua mihinkään yleistettävään ryhmään. Ryhmän nimensaaajiin kuuluu esimerkiksi maanmittari (Fonseenintie), ravintoloitsija (Kössi Koskisen aukio) ja lääkäri (Allan Heikelin polku).

On kiinnostavaa tarkastella myös sitä, onko sukupuolten välillä eroa siinä, mitkä ovat nimensaaajien yleisimmät toimialat ja miten toimialat jakautuvat miesten ja naisten mukaan annetuissa nimissä (kuvat 4 ja 5).

Kuva 4. Miesten mukaan annetut muistonimet nimensaaajan toimialan mukaan.

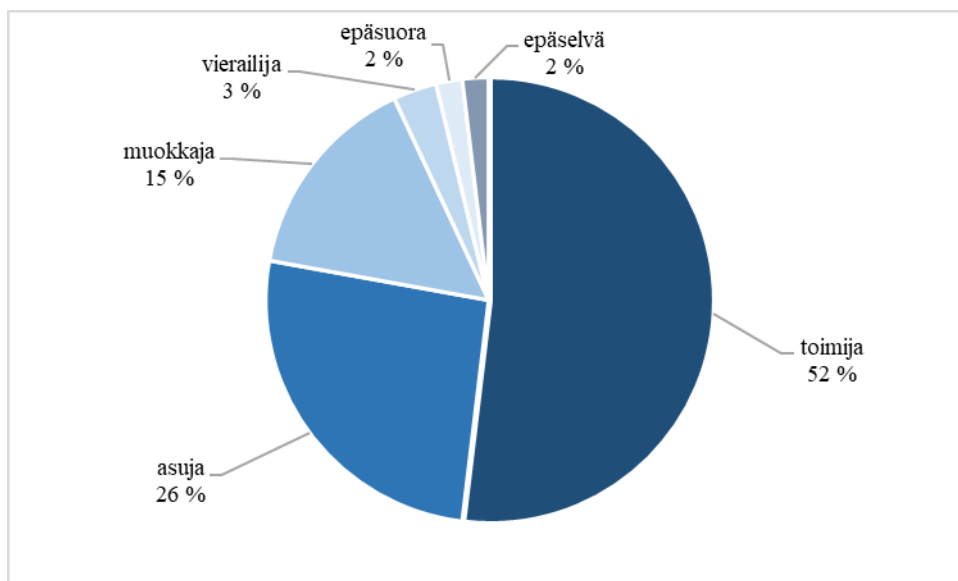
Miesten mukaan annetuissa nimissä yleisin nimensaaajan toimiala on kulttuuri ja taide lähes kolmasosalla (32 %) nimistä (kuva 4). Toisena on paikallisesti tunnettujen henkilöiden mukaan annetut nimet, joiden osuus on hiukan yli neljäsosa (26 %) aineistosta. Seuraava ryhmä, kuten yhdistetyssäkin aineistossa on politiikka ja julkinen valta, mutta sen osuus on suurempi (15 %). Yhtä lukuun ottamatta kaikki nimet, jotka on annettu politiikasta ja julkisesta vallankäytöstä tunnettujen henkilöiden muistoksi, ovat miehen mukaan nimettyjä. Yrittäjyys ja kauppa -luokan osuus on 9 %, tiede ja koulutus -luokan 7 %, maanpuolustuksen 5 % ja muiden 6 %.

Kuva 5. Naisten mukaan annetut muistonimet nimensaajan toimialan mukaan.

Toisin kuin miesten tapauksessa, naisten mukaan annetuissa nimissä suurin joukko on paikallisesti tunnettujen henkilöiden mukaan annetut nimet, joiden osuus on 6 prosenttiyksikköä suurempi kuin koko aineistossa, 38 % (kuva 5). Toiseksi suurin luokka on hyväntekijöiden mukaan annetut nimet, jotka tosin viittaavat kaikki samaan henkilöön, Aurora Karamziniin. Useampi nimi on annettu myös kulttuuri- ja taidealoilla ansiotuneiden naisten muistoksi. Luokissa politiikka ja julkinen valta, yrittäjyys ja kauppa sekä tiede ja koulutus on vain yksi nimensaaja kussakin. Miesten mukaan annettuja nimiä useammin naisiin viittaavissa nimissä nimensaaja ei kuulu mihinkään erikseen määriteltyyn luokkaan.

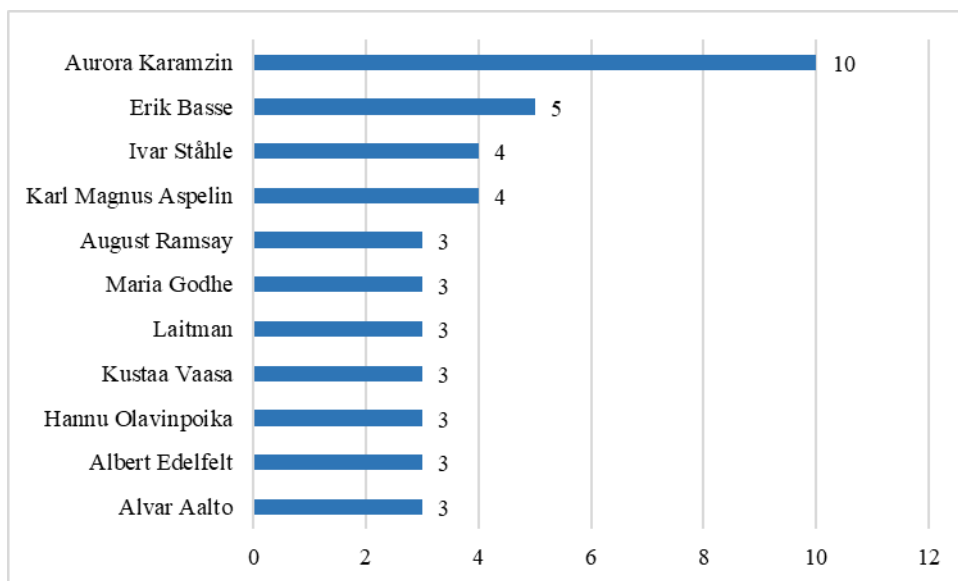
Muistonimistössä on eroja myös sen suhteen, millainen nimessä muistettavan henkilön suhde nimettävään paikkaan on. Muistonimeämisessä ohjeistetaan, että muistonimen saavalla henkilöllä on oltava jonkinlainen yhteys nimettävään paikkaan, oli se sitten asumisen, elämäntyön tai muun alueeseen vaikuttamistavan kautta. Olen tarkastellut nimiä sen mukaan, mikä nimettävän suhde nimettyyn paikkaan on, hyödyntämällä Ukskosken (2019) laatimaa suuntaa antavaa jaottelua (kuva 6). Nimensaajien kategoriat ovat seuraavat: *toimijat* ovat tehneet merkittävän elämäntyönsä nimettävän paikan läheisyydessä; *asujien* merkittävimmät ansiot ovat toisaalla, mutta he ovat asuneet nimettävän paikan lähellä; *muokkaajat* ovat osaltaan vaikuttaneet nimettävän paikan ympäristöön; *vierailijat* ovat laajemmalla kuin paikallistasolla merkittäviä henkilöitä, jotka ovat vierailleet nimettävän paikan läheisyydessä; *epäsuorilla* ei ole suoraa yhteyttä nimettyyn paikkaan ja *epäselvistä* en ole saanut riittävästi tietoa siitä, mikä on heidän yhteytensä paikkaan.

Kuva 6. Muistonimet sen mukaan, mikä on nimensajaan suhde nimettävään paikkaan.

Selvästi suurimmassa osassa, yli puolessa (52 %) nimistä nimensajaan merkittävä toiminta oli tapahtunut tarkoitteen läheisyydessä. Monet näistä nimensajista ovat olleet esimerkiksi tilantai kartanonomistajia sekä sellaisia, joiden ammatti tai muu elämäntyö on sijoittunut nimettävän paikan läheisyyteen. Heitä ovat esimerkiksi Muuralan sairaalassa toiminut lääkäri Allan Heikel (*Allan Heikelin polku*), laajalahtelainen asukasvaikuttaja Anja Pankasalo (*Anja Pankasalon puisto*) sekä maanmittari ja Espoon pitäjäkartan laatija Friedrich Johan Fonseen (*Fonseenintie, Maanmittarinpolku*). Hieman yli neljäsosa nimistä (26 %) on haluttu nimetä alueella asuneen tunnetun henkilön mukaan. Tällaisia ovat esimerkiksi Ruukinrannassa asuneiden taiteilijoiden Ville Valgrenin, Joel Rundtin ja Akseli Gallen-Kallelan mukaan nimetyt tiet, sekä Väinö Tannerin mukaan nimetty polku Henttaalla. Kolmas suurempi ryhmä on paikat, jotka on nimetty alueeseen vaikuttaneen henkilön mukaan. Tällaisia ovat varsinkin arkkitehtien, esimerkiksi Otto-Iivari Meurmanin (*Otto-Iivari Meurmanin puisto*) tai Simo Järvisen (*Simo Järvisen aukio*), mutta myös esimerkiksi aluekehitykseen vaikuttaneiden poliittisten vaikuttajien mukaan nimetyt paikat. Vierailijoiden mukaan nimettyjä paikkoja on vain vähän, 3 %. Vierailijoita, joiden mukaan on nimetty paikkoja Espoossa ovat olleet Venäjän keisarinna Maria Feodorovna sekä Ruotsin kuninkaat Kustaa Vaasa ja Kustaa III. Paikkoja, joihin nimensajalla on epäsuora suhde, on 2 % aineistosta, samoin kuin epäselviä tapauksia.

Kiinnostavaa aineistossa on se, että hyvin monen henkilön muistoksi oli annettu useampi kuin yksi nimi. Aineisto sisältää 31 henkilöä, joiden mukaan on nimetty vähintään kaksi paikkaa, ja heistä 11 on saanut kunniakseen vähintään kolme muistonimeä (kuva 7).

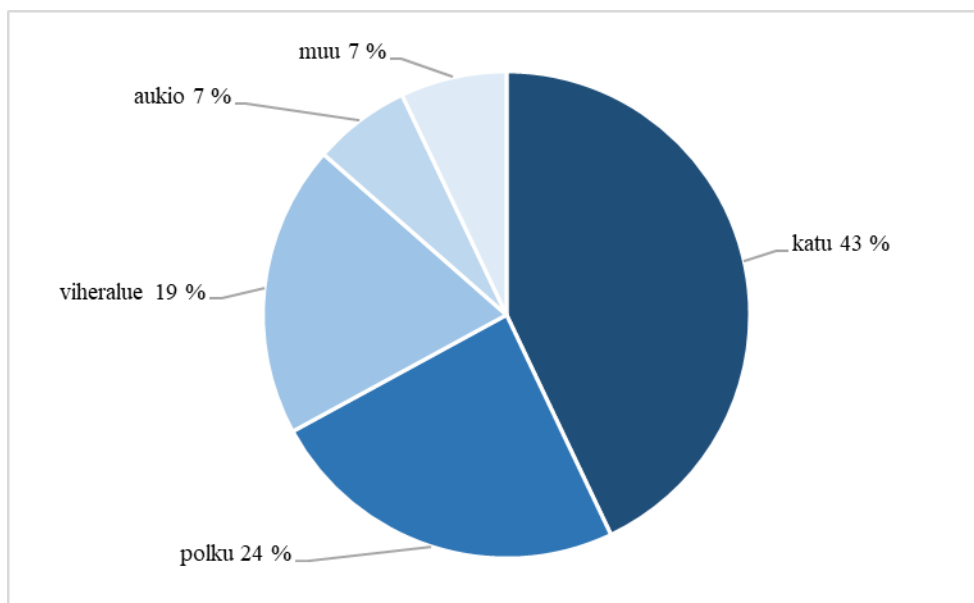
Kuva 7. Aineiston henkilöt, joiden mukaan on annettu kolme tai useampi muistonimeä.

Ylivoimaisesti muistetuin henkilö on Aurora Karamzin, jonka muistoksi annettuja nimiä on aineistossa kymmenen. Toiseksi eniten muistonimiä on saanut Bassin tilan isäntä ja talonpoikaispurjehtija Erik Basse, jonka mukaan nimettyjä paikkoja on aineistossa viisi. Seuraavana listalla ovat neljä muistonimeä kumpikin saaneet Ivar Stähle ja Karl Magnus Aspelin. Stähle tunnetaan suojeluskuntaupseerina ja ampujana, ja Aspelin Lillklobbin kartanon isäntänä sekä Espoon kunnallislautakunnan pitkäaikaisena puheenjohtajana (Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen nimiräkisteri 22.1.2025). Eniten muistettujen henkilöiden listasta havaitaan se, että vaikka kaikkein eniten muistonimiä kunniakseen saanut henkilö on nainen, on 11 eniten muistetun joukossa hänen lisäksi vain yksi toinen nainen, ja loput ovat miehiä. Eniten muistetuista löytyy myös monipuolisesti sekä valtakunnallisesti tunnettuja ja vaikuttaneita, että hyvin paikallisesti toimineita ja tunnettuja henkilöitä.

4.2 Muistonimet alueellisesti

Tässä luvussa tarkastelen sitä, millaiset paikat ovat saaneet muistonimiä ja miten muistonimien tarkoitteet jakautuvat alueellisesti Espoossa.

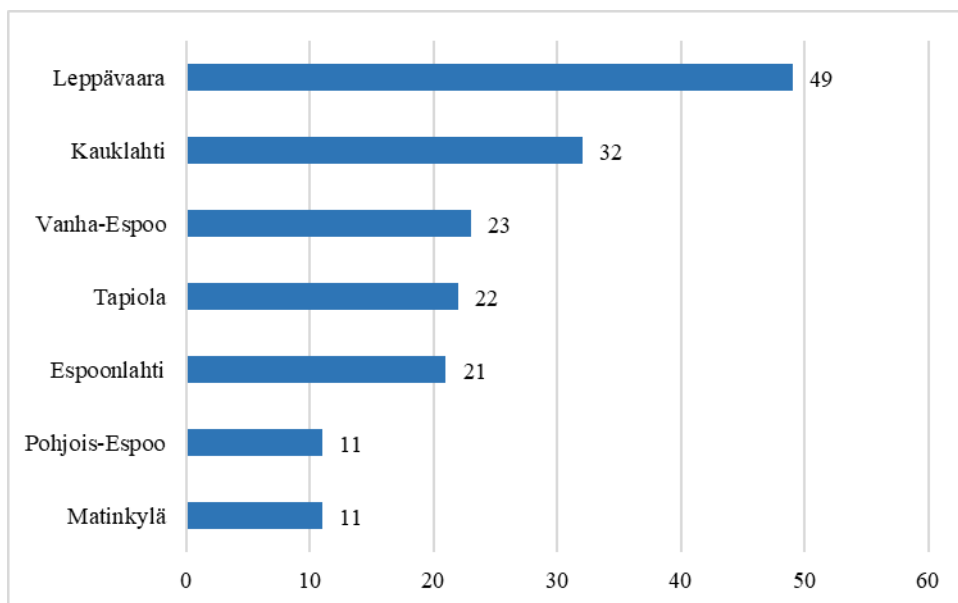
Käyttämässäni aineistossa on valmiiksi jaoteltu nimet niiden osoittamien paikkojen lajin mukaan, ja tätä jaottelua hyödynnän itsekin tuloksia tarkastellessa, poikkeuksena se, että kategoriat, joihin sisältyy vain yksi tai kaksi kohdetta, olen yhdistänyt samaan kategoriaan ”muu”, jotta paikanlajien tarkastelu olisi helpompaa (kuva 8).

Kuva 8. Muistonimien osoittamien kohteiden paikanlajit.

Enemmistö kohteista, joille on annettu muistonimi Espoossa, ovat katuja. Muistonimettyjä katuja on 73 kappaletta, eli 43 % koko aineistosta. Seuraavaksi yleisimmät muistonimien paikanlajit Espoossa ovat polut, joita on 41 kappaletta (24 %) ja viheralueet, joita aineistossa on 33 kappaletta (19 %). Omaksi luokakseen ovat päässeet myös aukiot, joita on 11 kappaletta (7 %). Muita muistonimettyjä paikanlajeja ovat alueet, koulut ja alikulut, joita kutakin on kaksi kappaletta, sekä oppilaitos, venesatama, silta, laitos, pallokenttä ja lammikko, joita on aineistossa ainoastaan yksi kappale kutakin.

Muistonimettyjen paikkojen määrä vaihtelee Espoon eri suuralueiden välillä, vaikkakin kaikilla seitsemällä suuralueella on useita paikkoja, joille on annettu muistonimi (kuva 9). Suuralueiden välinen vaihtelu muistonimettyjen paikkojen määrässä kertoo erilaisista nimeämiskäytännöistä eri alueille, kuten mahdollisesti myös eri alueiden erilaisista kaupunkirakenteista.

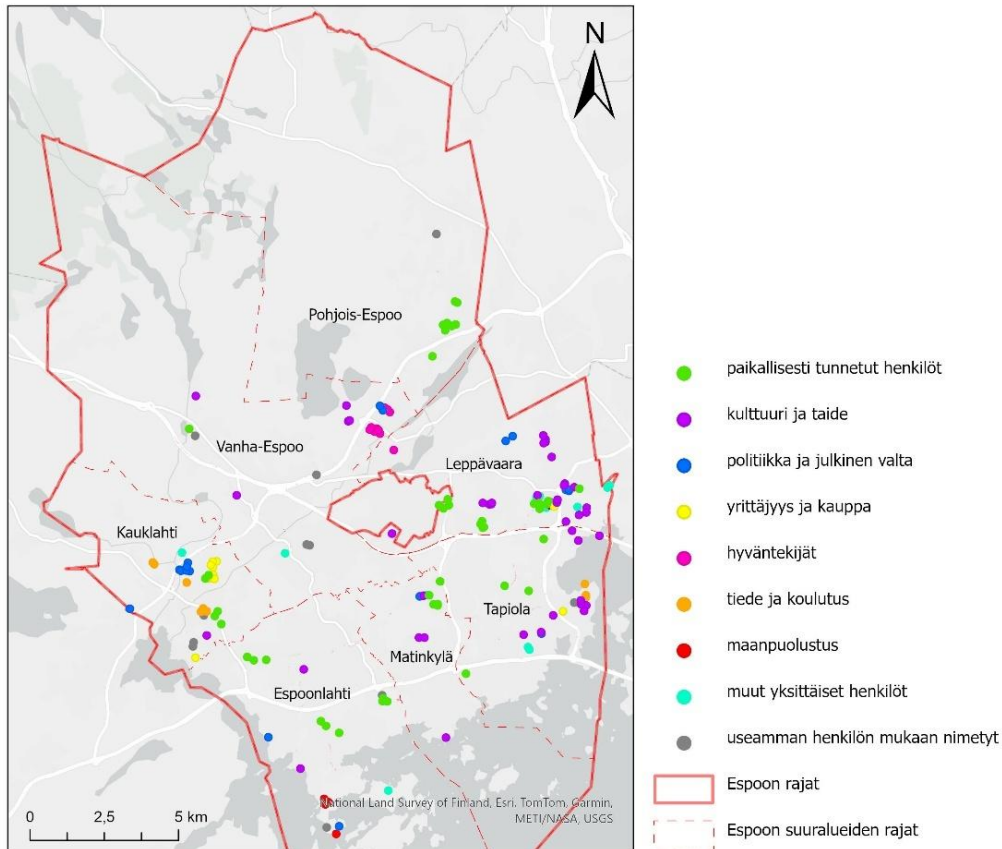

Kuva 9. Muistonimien määrät Espoon eri suuralueilla.

Selvästi eniten paikkoja, joille on annettu muistonimi, on Leppävaaran suuralueella, 49 kappaletta. Toiseksi eniten muistonimiä on Kauklahdessa, jossa niitä on 32. Seuraavilla kolmella suuralueella, Vanhassa-Espoossa, Tapiolassa ja Espoonlahdessa muistonimien määrässä ei ole suurta eroa: niitä on 21–23 suuraluetta kohden. Selvästi muita suuralueita vähemmän muistonimiä on Pohjois-Espoossa ja Matinkylässä, joissa niitä on 11 kummassakin.

Suuralueiden välillä on eroja siinä, millaisia henkilöitä niillä on muistettu muistonimillä. Kun tarkastellaan muistonimien jakaumaa sen kannalta, minkä sukupuolen mukaan ne on nimetty, huomataan että selvästi tasaisin sukupuolijakauma on Vanhan-Espoon muistonimistössä, jossa 53 % yksittäisen henkilön mukaan nimetyistä paikoista on nimetty miehen mukaan ja 47 % naisen. Sen sijaan Pohjois-Espoossa jopa 80 % tällaisista muistonimistä on nimetty miehen mukaan. Muistonimien määrässä ylipäätään on kuitenkin selvästi eroja eri kaupunginosien välillä, ja alueilla, joilla muistonimien määrä on hyvin pieni, ei ehkä ole mielekästä tehdä tällaista sukupuoleen perustuvaa vertailua. Toisaalta myös Leppävaaran alueella, jossa muistonimien määrä on suuralueista suurin, miesten mukaan nimettyjen paikkojen osuus on 77 %.

Muistonimet sijoittuvat epätasaisesti Espoon alueelle myös yksittäisten suuralueiden sisällä. Muistonimien sijoittumisessa on huomattavissa selkeitä klustereita useissa eri paikoissa, mutta myös laajoja alueita, joilla muistonimettyjä paikkoja ei ole lainkaan (kuva 10).

Kuva 10. Kartta muistonimien sijoittumisesta Espoon alueelle. Lähteet: Taustakartta: Esri 2024, Espoon rajat: Maanmittauslaitos 2025.

Leppävaarassa Perkkaan, Pohjois- ja Etelä-Leppävaaran sekä Puustellinmäen alueelle sijoittuvat muistonimet ovat yksi selvä muistonimien keskittymä, kuten myös Kauklahten suuralueen muistonimien keskittymä, joka jakautuu Kauklahten, Kurttilan ja Vanttilan kaupunginosien välille. Vanhan-Espoon muistonimet ovat keskittyneet Järvenperän ja Lippajärven alueelle Träskändan kartanon läheisyyteen, ja alueen muistonimistä hyvin suuri osa onkin kartanon omistajan Aurora Karamzinin muistoksi. Pohjois-Espoon muistonimet taas sijaitsevat tiiviisti lähinnä Niipperin kaupunginosassa, lähellä Vantaan rajaa. Huomattavaa on myös, että suurissa osissa erityisesti Pohjois- ja Vanhaa-Espoota ei ole ollenkaan paikkoja, joilla olisi muistonimi.

5 Keskustelu

5.1 Keskustelu tärkeimmistä tuloksista

Tutkimuksessa havaitaan, että Espoon muistonimien taustalla on hyvin kirjava joukko henkilöitä erilaisista taustoista. Koska tutkimuksessa käytettävien muuttujien valintaan vaikutti pyrkimys jonkinlaiseen vertailukelpoisuuteen muiden tutkimusten kanssa, tarkastelen tässä luvussa tuloksiani sen valossa, miten ne vertautuvat muiden tutkimusten tuloksiin. Vertailua haittaa hieman se, että muissa tutkimuksissa on tarkasteltu nimenomaan yksittäisiä nimensaajia siten, että jokainen nimensaaaja on laskelmissa mukana vain kerran, samalla kun itse tarkastelen juuri paikannimiä, ja aineistossani on useita saman henkilön mukaan annettuja nimiä. On kuitenkin mielekästä arvioida suuntaa antavasti, millaisia eroja tutkimuksessa voidaan havaita verrattuna eri kaupungeissa ja eri ajankohtina annettuihin nimiin.

Tutkimuksessani havaitsin, että nimillä muistettujen sukupuolijakauma on edelleen hyvin epätasainen, vaikka naisiin viittaavien muistonimien määrän lisääminen onkin ollut paljon esillä julkisessa keskustelussa. Tämä on myös aihe, jota kriittisen toponymian kirjallisuudessa voisi käsitellä laajemmin. Aineistossani vain 25 % nimistä on naisiin viittaavia. Huomionarvoista on kuitenkin se, että osuus on suurempi kuin monissa muissa kaupungeissa. Ukskoski (2019: 62) havaitsi, että hänen aineistossaan 2000-luvun muistonimissä eri suomalaisissa kaupungeissa hieman alle neljäsosa, 23 %, nimikkopaikan saaneista on naisia. Nimensaaajien sukupuolijakaumassa on kuitenkin havaittu merkittäviä eroja eri kaupunkien välillä: esimerkiksi Hämeenlinnassa 0 % ja Turussa 6 % nimensaaajista 2000-luvulla oli naisia, kun taas samalla ajanjaksolla nimensaaajista 32 % oli naisia sekä Helsingissä että Oulussa. On hyvin mahdollista, että Esboosakin naisten osuus muistonimen saajina on lisääntynyt 2000-luvulla verrattuna aikaisempiin vuosikymmeniin, mutta tätä en tarkastellut tarkemmin omassa tutkimuksessani.

Kun tarkastellaan nimensaaajien toimialoja, Espoon paikannimissä korostuvat erityisesti nimet, joiden nimensaaajat ovat joko paikallisesti tunnettuja henkilöitä tai kulttuuri- tai taidealalla vaikuttaneita henkilöitä. Suurin osa nimistä oli paikallisesti tunnettujen henkilöiden mukaan nimettyjä, mikä eroaa Ukskosken (2019) tuloksista, joissa paikallisesti tunnetut henkilöt muodostivat nimensaaajina toiseksi suurimman ryhmän, jonka osuus on selvästi pienempi kuin omassa aineistossani. Jotta pystyttäisiin tarkemmin ymmärtämään valinnat paikallisesti tunnettujen henkilöiden mukaan nimeämisen taustalla ja soveltamaan kriittisempää otetta,

tarvittaisiin syvempää tuntemusta ja analyysia yksittäisten henkilöiden taustoista ja merkityksestä.

Ukskosken aineistossa suurin nimensaajien ryhmä on kulttuuri- ja taidealojen ihmiset, joiden mukaan nimetyt paikat ovat omassa aineistossani toiseksi suurin ryhmä. Pihlajamäki (2020) puolestaan havaitsi, että Turun puistojen muistonimissä suurin nimensaajien ryhmä on uskonnolliset vaikuttajat, joiden mukaan nimettyjä paikkoja ei kiinnostavasti omassa aineistossani ole ollenkaan. Ukskosken käyttämästä luokittelusta myös ensisijaisesti urheilussa ansioituneet sekä fiktiiviset henkilöt puuttuvat omasta aineistostani kokonaan. Uskontoon liittyvien henkilöiden mukaan nimettyjen paikkojen vähyys Espoossa verrattuna esimerkiksi juuri Turkuun selittyy todennäköisesti kaupunkien erilaisilla historioilla. Turku on pitkään ollut Suomen uskonnollinen keskus ja se oli pääkaupunkina aikana, jolloin uskonnon vaikutus on ollut suurempi osa yhteiskuntaa. Espoossa ei vastaavanlaista uskonnollista historiaa ole, ja esimerkiksi Espoon suurin kasvu kaupunkina on tapahtunut aikana, jona kirkon vaikutusvalta oli jo huomattavasti vähentynyt.

Miesten mukaan nimettyjen paikkojen nimensaajien yleisimmät toimialat erosivat jossain määrin naisten mukaan nimettyjen paikkojen nimensaajien toimialoista. Miehillä nimensaajat olivat yleisimmin kulttuuri- ja taidealan ihmisiä, kun taas naisista selvästi suurin ryhmä oli paikallisesti tunnettuja henkilöitä. Miesten mukaan nimetyissä paikoissa nimensaajien toimialat olivat myös moninaisempia kuin naisten mukaan nimetyissä paikoissa, joissa kaksi yleisintä toimialakategoriaa käsitti lähes kaksi kolmasosaa kaikista nimistä. Tähän vaikuttanee eniten se, että naisten mukaan nimettyjä paikkoja on määrällisesti paljon vähemmän, jolloin kovin suurta moninaisuutta ei helposti ilmene. Toinen vaikuttava tekijä voi hyvin olla myös naisten historiallisesti vähemmän näkyvä rooli julkisessa elämässä sekä heikommat mahdollisuudet kouluttautua ja ansioitua yhteiskunnan eri osa-alueilla. Paikallisella tasolla vaikuttamiseen on naisilla voinut olla enemmän mahdollisuuksia.

Yli puolet tutkimukseni paikoista on sellaisia, joihin nimensaajalla on kytkös alueella toimijana. Tämä eroaa selvästi Ukskosken (2019) tuloksista, joissa *toimijoiden* osuus on 37 % nimensaajista. Erona tuloksiin on myös se, että hänen tutkimuksessaan nimensaajien, joiden suhde nimettävään paikkaan on epäselvä, osuus on huomattavasti suurempi kuin itselläni, 17 %. Kuten muistonimeämistä koskevissa ohjeissa esitetään, muistonimen saajalla tulisi olla jonkinlainen yhteys nimettävään paikkaan. Tämä vaikuttaa tulosten nojalla toteutuvan Espoon osalta suurimmassa osassa tapauksista hyvin. Omassa aineistossani on enemmän *asujia* kuin

Ukskosken aineistossa. Tähän voi vaikuttaa Espoon sijainti aivan pääkaupunki Helsingin vieressä. Kaupunkien väliset yhteydet ovat tiiviit ja liikkuminen näiden välillä on sujuvaa, ja siksi moni Helsingissä aktiivisemmin toimiva asuu tai on asunut Espoossa.

Tutkimuksessa havaitsin, että paikat, joille on annettu muistonimi, jakautuvat alueellisesti epätasaisesti eri kaupunginosien ja suuralueiden välillä. Ylivoimaisesti suurin osa muistonimetyistä paikoista sijaitsee Leppävaaran suuralueella, erityisesti Leppävaaran ja Kilon kaupunginosissa. Eroa voi selittää Leppävaaran historia: jo 1600-luvulla rakennettu Albergan kartano toi kartanokulttuuria alueelle ja varsinkin 1900-luvulla kiihtynyt asukasluvun kasvu sekä huvilayhdyskunnan kehittyminen teki Leppävaarasta vilkkaan kaupunkikulttuurin alueen, jossa vaikutti ihmisiä monilta eri yhteiskunnan osa-alueilta. Sen sijaan Matinkylän ja Pohjois-Espoon suuralueilla muistonimiä esiintyy verrattain vähän. Matinkylän osalta tätä voi selittää se, että alue on ollut suhteellisen maaseutumaista aina 1960–1970-luvuille asti, eikä kaupunkikulttuuri ole ehtinyt vaikuttamaan pitkään. Pohjois-Espoossa syyt voivat osin olla samanlaisia: alue on edelleen harvemmin asuttua ja maaseutumaisempaa kuin muu Espoo, minkä lisäksi esimerkiksi tieverkko on harvempi ja vähemmän kattava, eikä nimettäviä paikkoja yksinkertaisesti ole yhtä paljon.

Muistonimetyt paikat eivät jakaudu tasaisesti koko Espoon alueelle, vaan ne keskittyvät tietyille alueille, jotka ovat melko pitkälti tiiviimmin asuttuja ja kaupunkimaisempia kuin ne alueet, joilla muistonimet ovat harvemmassa. Vaikka Espoo onkin väkiluvultaan Suomen mittakaavassa suuri kaupunki, on merkittävä osa siitä maaseutumaista aluetta, mikä aiheuttaa eroja nimeämistavoissa eri alueiden välillä. Muistonimet ovat Espoossa myös usein sijoittuneet lähelle aluetta, jossa muistonimen saaneet henkilöt ovat toimineet tai asuneet, mikä voi selittää nimien keskittymistä tietyille alueille, joissa ihmisiä asuu enemmän ja tietyt palvelut ja toiminnot sijaitsevat. Tämän takia muistonimien voimakkain sijoittuminen Leppävaaraan tai Kauklahteen ei sinänsä ole yllättävä tulos.

5.2 Mahdolliset epätarkkuudet ja jatkotutkimuksen mahdollisuudet

Mahdollisia epätarkkuuksia tuloksissa voi olla sen takia, että monien nimien taustalla olevista henkilöistä ei löytynyt tietoa lähteistä, jotka olisin voinut varmistaa täysin luotettaviksi. Käytin kuitenkin harkintaa siinä, miten hyödynsin lähteitä ja uskon, että näiden eri lähteiden perusteella saadut tiedot ovat pääsääntöisesti luotettavia. Kun vertaillaan saatuja tuloksia muihin tutkimuksiin, pieniä vääristymiä voi aiheuttaa se, jos olen luokitellut tiettyjen henkilöiden toimialan tai suhteen nimettävään paikkaan eri kategoriaan kuin muut, jotka ovat hyödyntäneet

samoja kategorioita ja joiden tutkimusaineistoihin sisältyy samaan henkilöön viittaavia nimiä. Mahdolliset tulkintaerot voivat muutenkin heikentää tulosten vertailukelpoisuutta. Kuten sanottua, toimialajaottelu on hiukan keinotekoinen tapa jakaa muistonimien saajat eri luokkiin, ja monien henkilöiden kohdalla on useampi toimiala, johon heidät voisi olla eri perusteilla mielekästä luokitella. Myös nimettävän suhde nimettävään paikkaan on tekijä, joka on hankala määritellä ja oikean kategorian valinnassa voisi käyttää useita perusteltavissa olevia tapoja. Kaikki nimensaajat on kuitenkin pitänyt saada vain yhteen luokkaan, ja tulkintaeroja kullekin sopivassa luokassa voi olla.

Tässä tutkimuksessa olen tarkastellut muistonimiä lähinnä kielellisestä ja alueellisesta näkökulmasta. Muistonimiä voisi olla kiinnostavaa tutkia myös ajallisella ulottuvuudella, eli onko muistonimeämisessä tapahtunut muutoksia eri ajanjaksoina. Tähän liittyen voitaisiin tutkia esimerkiksi sitä, onko naisiin viittaavia muistonimiä annettu viimeisen vuosikymmenen aikana enemmän kuin ennen, ja millä yhteiskunnallisilla aloilla ja tasoilla vaikuttaneita henkilöitä on haluttu muistaa eri vuosikymmeninä. Tämä tutkimusaihe olisi hyvin yhdistettävissä kriittiseen otteeseen, varsinkin jos tutkimuksessa nimeämisen muutoksia tarkasteltaisiin suhteessa kunkin aikakauden yleiseen poliittiseen ja yhteiskunnalliseen ilmapiiriin. Lisäksi jatkotutkimuksessa voitaisiin pureutua syvemmälle siihen, millaisia muistonimillä kunnioitetut henkilöt ovat, ja miksi juuri heidän muistokseen on haluttu nimetä paikka tietyllä alueella. Tämän tutkimuksen puitteissa ei ollut mahdollisuutta kovin syvään tarkasteluun, ja pelkästään toimialan, suhteen nimettävään paikkaan sekä sukupuolen perusteella tarkasteltuna analyysi jää melko pintapuoliseksi.

Muistonimeäminen on yleinen tapa nimetä kohteita kaupunkitilassa ja näin vaikuttaa siihen, millaisena tila näyttäytyy eri ihmisille ja ketkä saavat ikään kuin auktorisoidun ja vallankäyttäjien hyväksymän aseman kaupunkitilassa. Siksi se, miten muistonimeäminen tapahtuu ja keitä paikannimillä muistetaan, ei ole yhdentekevää. Nimistönsuunnittelussa tehtävien valintojen arvioiminen ja kriittinen tarkastelu on tärkeää, jotta näiden valintojen mahdollisista seurauksista oltaisiin tietoisia ja tässä tehtävässä kriittisellä paikannimitutkimuksella on merkittävä rooli.

Kiitokset

Haluan kiittää suuresti Aurora Salmea ja Espoon nimistöryhmää nimistöaineiston tarjoamisesta ja nimiin liittyvistä lisätiedoista, joita ilman en olisi onnistunut toteuttamaan tutkimustani sen nykyisessä muodossa.

Lähteet

Aineistolähde:

Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen nimirekisteri 22.1.2025.

Kirjallisuuslähteet:

Ainiala, T. (2005) Tutkimuskohteena kaupunkinimistö. Teoksessa Ainiala, T. (toim.)

Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä, 178–201. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 134. SKS, Helsinki.

Ainiala, T., Saarelna, M. & Sjöblom, P. (2008) *Nimistöntutkimuksen perusteet*. Tammer-Paino, Tampere.

Ainiala, T. (2018) Paikannimien kerrostumat maaseudulla ja kaupungissa nimistöntutkijan kohteina. *Elore* 25(1) 96–106. <https://doi.org/10.30666/elore.72817>

Alderman, D. (2010) A street fit for a king: Naming places and commemoration in the American South. *The Professional Geographer* 52(4) 672–684. <https://doi.org/10.1111/0033-0124.00256>

Alueidenkäyttölaki 132/1999. Annettu Helsingissä 5.2.1999.

Austin, J.L. (1962) *How to Do Things with Words. The William James Lectures delivered at Harvard University in 1955*. Oxford University Press, Oxford.

Azaryahu, M. (1996) The Power of Commemorative Street Names. *Environment and Planning D: Society and Space* 14(3) 311–330. <https://doi.org/10.1068/d140311>

Azaryahu, M. (1997) German reunification and the politics of street names: the case of East Berlin. *Political Geography* 16(6) 479–493. [https://doi.org/10.1016/S0962-6298\(96\)00053-4](https://doi.org/10.1016/S0962-6298(96)00053-4)

Azaryahu, M. (2009) Naming the Past: The Significance of Commemorative Street Names. Teoksessa Berg, L.D & Vuolteenaho, J. (toim.) *Critical toponymies: the contested politics of place naming*, 53–70. Ashgate, Farnham.

Berg, L.D. & Vuolteenaho, J. (2009; toim.) *Critical toponymies: The contested politics of place naming*. Ashgate, Farnham.

David, J. (2013) Commemorative place names – Their specificity and problems. *A Journal of Onomastics* 59(4) 214–228. <https://doi.org/10.1179/002777311X13082331190074>

Düzgün, D. (2021) The death of the author in place names: A Barthesian intervention into critical toponymy. *Geography Compass* 15(11). <https://doi.org/10.1111/gec3.12598>

Espoon karttapalvelu (2025) Espoon kaupunki. <https://kartat.espoo.fi/ims> 7.4.2025.

- Horppu, A. (2023) Leninipuisto jää historiaan – Helsingin valtuusto tahtoi eroon hirmuhallitsijan nimestä. *Yle Uutiset* 22.6.2023. <https://yle.fi/a/74-20038056> 17.1.2025.
- Koistinen, U. (2008) Espoon kadunnimikysely 2007: nimenkäyttäjien mielipiteitä ja näkökulmia Espoon kadunnimistä. Tutkimusraportti. Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen nimistöyöryhmä. Espoon kaupunki, Espoo.
- Light, D. & Young, C. (2014) Toponymy as commodity: Exploring the economic dimensions of urban place names. *International Journal of Urban and Regional Research* 39(3) 435–450. <https://doi.org/10.1111/1468-2427.12153>
- Muistonimet ja nimikkopaikat (2025) Hyvän nimistön opas. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. <https://kielitoimistonohjepankki.fi/hno/tiennimien-ja-kaavanimien-suunnittelu/muistonimet-ja-nimikkopaikat/> 24.1.2025.
- Nimistönsuunnittelun järjestäminen julkishallinnossa (2025) Hyvän nimistön opas. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. <https://kielitoimistonohjepankki.fi/hno/perustietoa-julkishallinnon-nimien-suunnittelusta/nimistonsuunnittelun-jarjestaminen-virastoissa-ja-kunnissa/> 11.3.2025.
- Nimistönsuunnittelu (2025) Nimistö. Espoon kaupunki, Espoo. <https://www.espoo.fi/fi/asuminen-ja-rakentaminen/kaupunkisuunnittelu/tutustu-ja-osallistu-kaupunkisuunnitteluun/nimisto#section-35586> 11.3.2025.
- Närhi, E. M. (1999) Muistonimet. Teoksessa Paikkala, S. Pitkänen, R. L. & Slotte, P. (toim.) *Yhteinen nimiympäristömme: nimistönsuunnittelun opas*, 96–99. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus ja Suomen Kuntaliitto, Helsinki.
- Onkamo, U. (2016) Muistettavaa muistonimeämisestä. *Virallinen lehti* 25.5.2016. Hyvää virkakieltä -palsta. <https://kotus.fi/kolumni/muistettavaa-muistonimeamisesta/> 10.2.2025.
- Paasu, J. (2018) Namn att minnas – En undersökning om memorialnamn i Helsingfors. Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, ruotsin kieli. <http://hdl.handle.net/10138/277497>
- Palonen, K. (2018) Reading street names politically: A second reading. Teoksessa Rose-Redwood, R., Alderman, D. & Azaryahu, M. (toim.) *The political life of urban streetscapes: naming, politics, and place*, 25–41. Routledge, London.
- Pihlajamäki, A. (2020) Amalianpuistikosta Radioasemanpuistoon – Tutkimus Turun puistojen muistonimeämisestä. Pro-gradu -tutkielma. Turun yliopisto, kieli- ja käännöstieteiden laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020091669931>

- Rose-Redwood, R., Alderman, D. & Azaryahu, M. (2010) Geographies of toponymic inscription: new directions in critical place-name studies. *Progress in Human Geography* 34(4) 453–470. <https://doi.org/10.1177/0309132509351042>
- Rose-Redwood, R., Alderman, D. & Azaryahu, M. (2018a; toim.) *The political life of urban streetscapes: Naming, Politics, and Place*. Routledge, London.
- Rose-Redwood, R., Alderman, D. & Azaryahu, M. (2018b) Contemporary issues and future horizons of critical urban toponymy. Teoksessa Rose-Redwood, R., Alderman, D. & Azaryahu, M. (toim.) *The political life of urban streetscapes: Naming Politics, and Place*, 309–311. Routledge, London.
- toponymy (2020) Encyclopædia Britannica online. Encyclopædia Britannica Inc. <https://academic.eb.com/levels/collegiate/article/toponymy/72915> 11.3.2025.
- Ukskoski, L. (2011) Kerro nimistä! Mielipiteitä Helsingin kadunnimistä. Kandidaatin tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli.
- Ukskoski, L. (2019) Karamzininrannasta Aulis Rytkösen kadulle – Tutkimus 2000-luvun muistonimeämisestä. Pro-gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto, suomen kieli. <http://hdl.handle.net/10138/302705>
- Vuolteenaho, J. & Berg, L.D. (2009) Towards Critical Toponymies. Teoksessa Berg, L.D. & Vuolteenaho, J. (toim.) *Critical toponymies: the contested politics of place naming*, 1–18. Ashgate, Farnham.
- Yli-Kojola, M. (2005) Torikatu vai Kurvinpussi? Kouvolalaisten mielipiteitä kadunnimistä. Teoksessa Ainiala, T. (toim.) *Kaupungin nimet: kymmenen kirjoitusta kaupunkinimistöstä*, 178–201. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja 134. SKS, Helsinki.

Liitteet

Liite 1. Aineiston nimet

Nimi suomeksi	Nimi ruotsiksi
Aalto-yliopisto	Aalto-universitetet
Aarne Ervin aukio	Aarne Ervis plats
Agnes Lundellin arkadi	Agnes Lundells arkad
Ainonaukio	Ainosplatsen
Albert Edelfeltin puisto	Albert Edelfelts park
Alexander Freyn puisto	Alexander Freys park
Algotinpolku	Algotsstigen
Allan Heikelin polku	Allan Heikels stig
Alvar Aallon puisto	Alvar Aaltos park
Alvarinaukio	Alvarsplatsen
Amiraalinsatama	Amiralshamnen
Ampuja-Kyöstin puisto	Skytte-Göstas park
Ampujankuja	Skyttegränden
Ampujanmäki	Skyttebacken
Ampujanpuisto	Skytteparken
Anja Pankasalon puisto	Anja Pankasalos park
Anna Bildstenin polku	Anna Bildstens stig
Anna Sahlsténin katu	Anna Sahlsténs gata
Anna Sinebrychoffin kuja	Anna Sinebrychoffs allé
Anna-muorin tie	Mor Annas väg
Annan puistotie	Annasallén
Annintanhua	Annistået
Armas Launiksen katu	Armas Launis gata
Arne Grahnin puistotie	Arne Grahns parkväg
Aspelininkuja	Aspelinsgränden
Aspelininpolku	Aspelinsstigen
Aspelininpuisto	Aspelinsparken
Aspelinintie	Aspelinsvägen
Auerinkuja	Auergränden
August Ramsayn polku	August Ramsays stig
August Ramsayn puisto	August Ramsays park
Augustinpolku	Augustsstigen
Augustinsilta	Augustsbron
Aurorakoti	Aurorahemmet
Auroran koulu	=

Aurorankuja	Auroragränden
Auroranmäki	Aurorabacken
Auroranmäki	Aurorabacken
Auroranpolku	Auroragången
Auroranpuistikko	Auroraskvären
Basenkuja	Basegränden
Bassenkylä	Bassebyn
Bassenmäki	Bassebacken
Bassenmäki	Bassebacken
Bergmaninpelto	Bergmansåkern
Bertel Jungin aukio	Bertel Jungs plats
Berthanpolku	Bertastigen
Birger Carlstedtin kuja	Birger Carlstedts gränd
Blankinpolku	Blanksstigen
Burmanintie	Burmansvägen
Collaninkuja	Collangränden
Edelfeltinkuja	Edelfeltsgränden
Edelfeltinpolku	Edelfeltstigen
Eero Valjakan puisto	Eero Valjakkas park
Eetinkuja	Editsgränden
Eetinpolku	Editsstigen
Eliel Saarisen puisto	Eliel Saarinens park
Elissanpiha	Elissaplanen
Elli Tompurin promenadi	Elli Tompuris promenad
Emil Halmeen tie	Emil Halmes väg
Emil Lundellin puisto	Emil Lundells park
Engelin puistotie	Engelsallén
Erik Bassen tie	Erik Basses väg
Fickenkuja	Fickegränden
Fonseenintie	Fonseensvägen
Frans Olinin polku	Frans Olins stig
Fransmaninkuja	Fransmansgränden
Frosteruksentie	Frosterusvägen
Gallen-Kallelan tie	Gallen-Kallelas väg
Gertrudinpolku	Gertrudsstigen
Gunni Olinin tie	Gunni Olins väg
Gyldenärinkatu	Gyldenärsgatan
Hannu Olavinpojan portti	Hans Olofssons port
Hannu Olavinpojan puisto	Hans Olofssons park
Hannu Olavinpojan tie	Hans Olofssons väg

Hans Floorin polku	Hans Floors stig
Hans Floorin puisto	Hans Floors park
Hans Westerlundin tie	Hans Westerlunds väg
Heikki von Hertzenin aukio	Heikki von Hertzens plats
Heurlinintie	Heurlinsvägen
Iivarintie	Ivarsvägen
Ivar Ståhlen kuja	Ivar Ståhles gränd
Joel Rundtin tie	Joel Rundts väg
Junginkäytävä	Jungsgången
Juseliuksenpolku	Juseliusgången
Kaarlo af Heurlinin puisto	Kaarlo af Heurlins park
Kaarlo Sarkian katu	Kaarlo Sarkias gata
Kallionalustanpelto	Kallionalustaå kern
Kallionalustantie	Kallionalustavägen
Karamzinin koulu	=
Karamzininkenttä	Karamzinsplanen
Karamzinipuisto	Karamzinsparken
Kasimir Leinin puisto	Kasimir Leinos park
Kasimirinkuja	Kasimirsgränden
Katri Valan polku	Katri Valas stig
Katri Valan tie	Katri Valas väg
Keisarinnanpolku	Kejsarinnans stig
Kiannonkatu	Kiantogatan
Kiseleffinpolku	Kiseleffsstigen
Kuninkaanlähde	Kungsbrunnen
Kustaanmäki	Gustavsbacken
Kustaanmäki	Gustavsbacken
Kössi Koskisen aukio	Kössi Koskinens plats
Laitmaninkuja	Laitmansgränden
Laitmaninportti	Laitmansporten
Laitmanintie	Laitmansvägen
Lars Sonckin kaari	Lars Soncks båge
Launiksenkuja	Launisgränden
Linda Tannerin kuja	Linda Tanners gränd
Linuksenpolku	Linusstigen
Linus Sundellin tie	Linus Sundells väg
Maanmittarinpolku	Lantmätarstigen
Magnus Enckellin kuja	Magnus Enckells gränd
Malleniuksenkatu	Malleniusgatan
Malmsténin metsätie	Malmsténs skogsväg

Martinniemi	Martinsnäs
Martti Levónin puisto	Martti Levóns park
Matroonankatu	Matronagatan
Matroonanpolku	Matronastigen
Matroonanportti	Matronaporten
Matti Kurikan puisto	Matti Kurikkas park
Mauritzinkuja	Mauritzgränden
Mindeninkuja	Mindensgränden
Muorinkukkula	Bisaänkan
Numersinkatu	von Numers gata
Numersinpolku	von Numers stig
Nuoren rouvan polku	Unga fruns stig
Nuoren rouvan puisto	Unga fruns park
Onninkuja	Onnisgränden
Ossinlampi	Ossidammen
Otto-Iivari Meurmanin puisto	Otto-Iivari Meurmans park
Ottopojankuja	Fostersonsgränden
Paciuksenmäki	Paciusbacken
Paciuksentie	Paciusvägen
Paul Chmelewskin polku	Paul Chmelewskis stig
Paul Olssonin puisto	Paul Olssons park
Pirkontie	Pirkkovägen
Pitkän kapteenin polku	Långa kaptenens stig
Puhujanpolku	Talarstigen
Rainerinkuja	Rainersgränden
Ramsaynkujja	Ramsays gränd
Segersvenin puistopolku	Segersvens parkstig
Segersveninkatu	Segersvensgatan
Simo Järvisen aukio	Simo Järvinens plats
Slöörinpolku	Slöörsstigen
Ståhlentie	Ståhles väg
Sveninkallio	Svensberget
Tapio Wirkkalan polku	Tapio Wirkkalas stig
Tea Istan aukio	Tea Istas plats
Tenniskuninkaanpolku	Tenniskungsstigen
Tersmedeninpolku	Tersmedensstigen
Tilli-sedän puisto	Farbror Tillis park
Tomaksenpolku	Tomasstigen
Uuno Kailaan katu	Uuno Kailas gata
Vaasanrinne	Vasabrinken

Valentinenpolku	Valentinstigen
Valfrid Juslinin polku	Valfrid Juslins stig
Valfridinpiha	Valfridsplatsen
Valtterinkuja	Valtersgränden
Viktorinkuja	Viktorsgränden
Vilhelmintie	Vilhelmsvägen
Viljo Revellin aukio	Viljo Revells plats
Ville Vallgrenin tie	Ville Vallgrens väg
Von Poppen polku	von Poppes stig
Väinö Honkasen puisto	Väinö Honkanens park
Väinö Tannerin polku	Väinö Tanners stig
Walleeninpolku	Walleensstigen
Walleenipuisto	Walleensparken
Winberginnurmikko	Winbergslindan
Zanseninkuja	von Zansens gränd